การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA 7 OF BAN NON KLUAY HOM, BAN HAED SUB-DISTRICT, BAN HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE

PENPHATCHARIN PENGPORU

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น
ชื่อนักศึกษา	:	เพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้
ชื่อปริญญา	:	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	:	การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
ปีพุทธศักราช	:	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์ .....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ปิยลักษณ์ โพธิวรรณ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก) .....

(พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูประยุตสารธรรม, ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสังฆรักษ์ ทวี อภโย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.)

กรรมการ .....

(ดร. ณฐอร เจือจันทร์)

ลิขสิทธิ์ของคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Participation in Waste Management According to the Principles of Aparihaniyadhamma 7 of Ban Non Kluay Hom, Ban Haed Sub-District, Ban Haed District, Khon Kaen Province
Student's Name	:	Penphatcharin Pengporu
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Anno Domini	:	2023
Advisor	:	Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Political Science in Buddhistic Local Government Program.

Dean of Social Science Faculty .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Dissertation Committee:
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Piyaluk Potiwan)

Member (Advisor) .....
(Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakruprayutsaradham, Dr.)

Member .....
(Phrakrusangkharak Thawee Abhayo, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Dr. Nathaorn Chuachan)

Copyright of the Social Science Faculty, Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : **การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตามหลักอปริหานิยธรรม7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น**

ชื่อนักศึกษา : **นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้**

ชื่อปริญญา : **รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**

สาขาวิชา : **การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**

ปีพุทธศักราช : **2566**

อาจารย์ที่ปรึกษา : **พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.**

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์แบบ focus group กับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 25 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่า:

1. ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม เริ่มก่อตั้งชุมชนเมื่อ พ.ศ.2493 มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2510 เริ่มมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ.2556 โดยความตั้งใจของผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น และการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด ปัจจุบันชุมชนมีการคัดแยกขยะทุกครัวเรือน ขยะทุกชิ้นในทุกบ้านจะได้รับการคัดแยก แบ่งเป็นขยะอินทรีย์กับขยะรีไซเคิ้ล หลายครัวเรือนนำขยะอินทรีย์ฝังกลบในบริเวณบ้านตนเอง บ้านโนนกล้วยหอมเป็นชุมชนปลอดขยะ มีความเข้มแข็งด้านการจัดการขยะในชุมชน มีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างครบวงจร ได้รับใบประกาศการดำเนินกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste 2561 จังหวัดขอนแก่น และได้รับรางวัลรางชนะเลิศอันดับที่ 2 โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ระดับประเทศ ชุมชนขนาด M ในปี พ.ศ.2562

2. กลุ่มผู้นำชุมชนและพระสงฆ์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดไว้ทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามามีบทบาท ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจประชาชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ ก.พ.ร.กำหนด 4 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามามีบทบาท และความร่วมมือ กลุ่มประชาชนทั่วไป มีระดับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ ก.พ.ร. กำหนดไว้ 3 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ และการเข้ามามีบทบาท

ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมมีการประชุมสม่ำเสมอ สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ข้อที่ 1 หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์, ในการประชุมทุกครั้งผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา มาประชุมพร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 2 พร้อมเพรียงกันประชุม/เลิกประชุม, การจัดการขยะในชุมชนเป็นไปตามที่เทศบาลตำบลบ้านแฮดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แนวทางไว้ กลุ่มผู้นำชุมชนทดลองปฏิบัติแล้ว จึงได้ถือปฏิบัติต่อกันมา สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 3 ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ และข้อที่ 4 ท่านเหล่าใดเป็นใหญ่ในชุมชน ให้เคารพนับถือท่านเห็นถ้อยคำของท่านเป็นสิ่งที่ควรรับฟัง, การประชุมทุกครั้ง ผู้เข้าร่วมเด็ก และสตรี มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น เด็กและสตรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 5 บรรดากุลสตรี กุมารี ให้อยู่โดยมิถูกข่มเหง, การจัดการขยะภายในวัดอันเป็นสถานที่ที่คนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมสักการะบูชาเป็นไปในทิศทางเดียวกับชุมชน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 6 เคารพสักการบูชาเจดีย์สถานที่ปลูกสร้างไว้ และพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในวัดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับชุมชน กรณีนิมนต์พระสงฆ์เข้าร่วมประชุม ก็จัดรถรับ-ส่ง อำนวยความสะดวกแก่สงฆ์ ทั้งการร่วมประชุมและการจัดการขยะภายในวัด สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 7 ให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระสงฆ์

3. ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมสามารถต่อยอดการจัดการขยะต้นทาง จากแนวทางเดิมที่เทศบาลมอบถังไว้ให้เพื่อแยกขยะเปียก แล้วนำขยะเปียกนั้นไปฝังใต้ดินหรือรอเทศบาลมารับ เปลี่ยนเป็นจัดการขยะเปียกในบ้านด้วยการทำ ถังขยะเปียกลดโลกร้อน คือขุดหลุม วางถังในหลุม โดยถังมีฝาปิด แล้วนำขยะเปียกเทลงในถังนั้น สะดวกกว่าการขุดดินกลบ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ, หลักอปริหานิยธรรม 7, ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม จังหวัดขอนแก่น

ABSTRACT

Thesis Topic	**: Participation in Waste Management According to the Principles of Aparihaniyadhamma 7 of Ban Non Kluay Hom, Ban Haed Sub-District, Ban Haed District, Khon Kaen Province**
Student's Name	**: Penphatcharin Pengporu**
Degree Sought	**: Master of Political Science**
Program	**: Buddhistic Local Government**
Anno Domini	**: 2023**
Advisor	**: Phramaha Wiruth Wirojano, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this thesis are as follows: 1) To study the environmental conditions of the Ban Non Kluay Hom in Ban Haad Sub-district, Ban Haad District, Khon Kaen Province. 2) To study the participatory approaches in waste management according to Aparihaniyadhamma 7 of community waste management in the Ban Non Kluay Hom in Ban Haad Sub-district, Ban Haad District, Khon Kaen Province. 3) To study the recommendations for participatory waste management of the Ban Non Kluay Hom in Ban Haad Sub-district, Ban Haad District, Khon Kaen Province. This research is a qualitative study, and the research tools include semi-structured interviews using the focus group interview method with 25 interviewees to obtain in-depth information.

The research findings are as follows:

Basic information about the interview sample group regarding their participation in waste management according to Aparihaniyadhamma 7 of community waste management in Ban Non Kluay Hom, Ban Haad District, Khon Kaen Province, reveals that out of 25 interviewees, 10 individuals (40%) are between the ages of 41-50, 11 individuals (44%) have completed primary education, and 13 individuals (52%) have more than 5 years of experience in waste separation.

Ban Non Kluay Hom was established in 2493 B.E. The first village headman was elected in 2510 B.E. The community started participating in waste separation in 2556 B.E. with the intention of the village headman at that time, Mr. Phairoj Jamaporn, who received support from the Ban Haad Subdistrict Municipality. Currently, every household in the community separates waste, including organic and recyclable waste. Many households bury organic waste within their own premises. Ban Non Kluay Hom is a waste-free community and has a strong waste management

system. It is fully equipped as a learning center for community waste management, receiving a certificate of operation for the Zero Waste Community project in 2561 B.E. from Khon Kaen Province. Additionally, it was awarded the second prize for the Zero Waste Community project at the national level in 2562 B.E. in the M-sized community category.

The community leadership group's level of participation in waste management aligns with the levels set by Office of The Public Sector Development Commission (OPDC), which include providing information, consulting, active involvement, cooperation, and empowering the public. The community leader group's level of participation is in line with the OPCD's four levels, which include providing information, consulting, active involvement, and cooperation. The general public and the clergy group also have three levels of participation, including providing information, consulting, and active involvement.

Ban Non Kluay Hom holds regular meetings, at least once a month, in accordance with Aparihaniyadhamma 7 of ethical principles. Principle 1 emphasizes the importance of meeting on Sundays, where all participants have the opportunity to express their opinions, propose solutions to problems, and convene and adjourn meetings together, aligning with the principles of ethical principles. Principle 2 emphasizes the importance of convening and adjourning meetings together, as well as following the waste management guidelines provided by the officials from the Ban Haed Subdistrict Municipality and relevant agencies. The community leaders have already implemented and continue to adhere to these guidelines. Principle 3 states that nothing should be prohibited unless explicitly stated, and Principle 4 emphasizes respect and consideration for the community leaders, whose words should be listened to. In every meeting, children and women have the opportunity to express their opinions and propose solutions without segregation. Additionally, children and women have equal participation in waste management, in line with the principles of ethical principles. Principle 5 ensures the protection of women and children from harassment, and waste management within the temple, as a sacred place and a community asset, aligns with the direction of the community. Principle 6 highlights respect for the temple and the participation of monks in waste management, including providing transportation and convenience for the monks when attending meetings and managing waste within the temple. Principle 7 focuses on providing protection and justice to the monks, who are deserving of moral support.

Furthermore, the fragrant banana village community can further develop waste management from the original approach of using bins provided by the municipality for separating wet waste and burying it underground or having the municipality collect it. Instead, they can adopt an in-house wet waste management system by digging a hole and placing a covered bin in it, where the wet waste is conveniently disposed of. This approach is more practical than burying waste in the ground.

Keywords: Participation in waste management, Aparihaniyadhamma 7, Ban Non Kluay Hom, Khon Kaen province.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ และความกรุณาจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณสถาบัน องค์กร และบุคคลที่ได้ให้ความช่วยเหลือดังต่อไปนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนสามารถนำความรู้มาเขียนวิจัยนี้ได้และกรุณาชี้แนะนำทางในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณคณะกรรมการ ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ช่วยชี้แนะ คอยแนะนำให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อให้งานวิจัยเรื่องนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ.ดร. ที่ได้กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ที่ให้ความเมตตา ตลอดถึงอาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยการเติมเต็มส่วนที่ขาด และคอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา ทุกท่านที่กล่าวมาได้เสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำองค์ความรู้ ให้บริการ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของงานวิจัยฉบับนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณผู้นำชุมชนและตัวแทนชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยเรื่องนี้คงจะมีประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น พร้อมกันนี้คงจะเป็นพื้นฐานแห่งความคิดในการทำวิจัยในคราวต่อไปอีกด้วย

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณ ครูอาจารย์ ตลอดจนทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามไว้ในที่นี้ แต่ได้มีส่วนช่วยส่งเสริมให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีทุกประการ

ผู้วิจัย

นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้

สารบัญ

		หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย		**ฉ**
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ		**ช**
กิตติกรรมประกาศ		**ฎ**
สารบัญ		**ฏ**
สารบัญตาราง		**ฑ**
สารบัญภาพ		**ฒ**
บทที่ 1	**บทนำ**	**1**
	1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
	1.3 ขอบเขตการวิจัย	3
	1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ	4
	1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2	**เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง**	**5**
	2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	5
	2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ	8
	2.3 หลักอปริหานิยธรรม 7	13
	2.4 พื้นที่ในการวิจัย	14
	2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
	2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย	22
บทที่ 3	**วิธีดำเนินการวิจัย**	**24**
	3.1 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก	24
	3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	25
	3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
	3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	26
	3.5 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล	26
บทที่ 4	**ผลการศึกษา**	**27**
	4.1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ และสภาพแวดล้อมชุมชน	27
	4.2 แนวทางการส่วนร่วมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชน	31
	4.3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม	39
บทที่ 5	**สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ**	**41**
	5.1 สรุปผลการวิจัย	41
	ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม	41
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน บ้านโนนกล้วยหอม	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ..... 42
5.2 อภิปรายผล..... 42
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 44
5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย..... 44
5.5 การนำไปใช้ประโยชน์..... 45
5.6 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป..... 45
บรรณานุกรม..... 46
ภาคผนวก..... 49
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย..... 50
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย... 52
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 56
ภาคผนวก ง แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย..... 61
ภาคผนวก จ รูปภาพแสดงการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก..... 65
ประวัติผู้วิจัย..... 69

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 3.1	กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	24
ตารางที่ 4.1	ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม.....	38

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย..... 23

สารบัญรูปภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	ภาพแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	23
4.1.1	ข้อมูลการจัดทำสถิติปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ขยะทั่วไป ขยะอินทรีย์	30
4.1.2	ข้อมูลการจัดทำสถิติปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ขยะรีไซเคิ้ล ขยะอันตราย.....	31

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารจัดการขยะถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ปี พ.ศ.2559 เนื่องมาจากผลกระทบจากขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นกลายเป็นปัญหาเรื้อรังมานาน มีความซับซ้อนจากหลายสาเหตุและจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน กระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นหนึ่งในหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักการดำเนินการเรื่องการบริหาร จัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาที่เพิ่มสูงขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ในการจัดการกับปัญหาขยะตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยได้จัดทำแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด” ตามแนวทางประชารัฐขึ้น เพื่อขับเคลื่อนและแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนให้ เกิดความต่อเนื่องและเป็นไปตามแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ(พ.ศ.2559-2564) พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดแผนรณรงค์ “แยกก่อนทิ้ง” เพื่อกระตุ้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้ถูกต้อง ตามหลักวิชาการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2562)

ปัญหา “ขยะ” หนึ่งในตัวแปรสร้างมลภาวะ หลายเมืองออกมาประกาศใช้ มาตรการทางกฎหมายควบคู่กับสร้างการมีส่วนร่วมของทุกชุมชนให้ช่วยกันคัดแยกตั้งแต่ต้นทาง ณ จุดกำเนิดเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้มีวิถีปลอดขยะ แนวโน้มการจัดการขยะภายในประเทศดีขึ้น การคัดแยกขยะที่ต้นทางแล้วนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เฉลี่ย 9.58 ล้านตันต่อปี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดกิจกรรมประกาศเจตนารมณ์ ร่วมกันของภาคีเครือข่ายภาคเอกชน งดให้บริการถุงพลาสติกหูหิ้วกับลูกค้า เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอย ลดการใช้ถุงพลาสติกหูหิ้ว และงดใช้โฟมบรรจุอาหาร มีเป้าหมายลดปริมาณขยะพลาสติกลงประมาณ 0.78 ล้านตันต่อปี ทำให้ช่วยประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะ ลงได้ประมาณ 3,900 ล้านบาทต่อปี กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างวินัยในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชน สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ได้จัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ ภายใต้แนวคิดการจัดการขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) ตามหลัก 3Rs และดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยชุมชนปลอดขยะที่ชนะเลิศระดับประเทศจะได้รับถ้วยรางวัลพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจัดตั้งเป็น “ศูนย์การเรียนรู้การจัดการขยะเหลือศูนย์” (กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม,2562)

เทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นเทศบาลที่มีการบริหารจัดการตำบลแบบมีส่วนร่วม และยังส่งเสริมให้เป็นชุมชนสิ่งแวดล้อมสุขภาวะ ผ่านการดำเนินการในรูปแบบหมู่บ้านจัดการตนเอง โดยได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานราชการส่วนท้องถิ่น ที่เข้าใจถึงความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพและแก้ปัญหาคุณภาพชีวิตชุมชนด้วยการสร้างการมีส่วนร่วม ของชาวบ้าน ชุมชนในท้องถิ่น ในส่วนของการปฏิบัติงานการกระบวนการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ได้สนับสนุนการดำเนินงานตั้งแต่ การสำรวจข้อมูลปริมาณขยะในชุมชน การศึกษาวิเคราะห์และวางแผนแผนการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการจัด ให้มีแผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดทำโครงการ การดำเนินงานโครงการ จนแล้วเสร็จ จนถึงการประเมินมาตรฐานคุณภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยดีเด่น (เทศบาลตำบลบ้านแฮด, 2561)

ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม เป็นชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้นำร่องเข้าร่วมโครงการ Zero Waste ชุมชนปลอดขยะ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และดำเนินการจัดการขยะอย่างต่อเนื่อง 5 - 6 ปี จนปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจาก 642 กิโลกรัม ต่อวัน เหลือเพียง 205 กิโลกรัมต่อวัน เมื่อปี 2561 ได้รับรางวัลการบริหารจัดการขยะระดับดีเยี่ยม จากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 จังหวัดขอนแก่น และรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 ระดับประเทศ ขนาด M กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ด้วยความพยายามอย่างต่อเนื่อง จากการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้นำชุมชน บ้านโนนกล้วยหอม และแรงสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด ส่งผลให้ ปี พ.ศ. 2562 ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทร มหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ระดับประเทศ(ชุมชนขนาดกลางกลุ่มM) จากโครงการชุมชนปลอดขยะของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

จากการที่ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมได้รับรางวัลระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ตั้งข้อสังเกตุได้ว่า ความสำเร็จดังกล่าวอาจเชื่อมโยงกับหลักธรรม อปริหานิยธรรม 7 คือ ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชน หรือผู้บริหารบ้านเมือง 7 ประการ อันได้แก่ 1)หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ คือจัดประชุมหารือกันในชุมชนอย่างเนืองนิตย์เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน หามติร่วมกัน 2)พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ คือการประชุมต้องเป็นหมู่คณะโดยคนส่วนใหญ่ในชุมชนรวมกันตั้งแต่เริ่มประชุม จนเลิกประชุม และร่วมทำกิจกรรมอย่างพร้อมเพรียง 3)ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจำจัดความว่าถ้ามีมติที่ประชุมในเรื่องใหม่ๆ ก็ไม่ควรไปล้มล้างลิดรอนเรื่องเก่าที่ถูกต้อง ดีงามอยู่แล้ว 4)ท่านเหล่าใดเป็นใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง คือให้เคารพเชื่อฟังคำกล่าวของผู้อาวุโสหรือผู้ร่วมขับเคลื่อนการจัดการขยะในชุมชนตั้งแต่รุ่นก่อตั้ง 5)บรรดากุลสตรี กุมารีทั้งหลาย ให้อยู่โดยมิถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าขืนใจ กล่าวคือไม่ล่วงละเมิดทางใจ ทางกาย สตรีในชุมชน ให้เกียรติเคารพสิทธิ์เท่าเทียมทางเพศ 6)เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆของชาววัชชีทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป กล่าวคือให้ความเคารพ บูรณะ เจดีย์หรือพุทธสถานที่ปลูกสร้างไว้และเป็นที่

เคารพนับถือของคนในชุมชน 7)จัดให้ความอารักขาคุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย กล่าวคือให้ความสงเคราะห์อุปการะแก่พระสงฆ์ในชุมชน

ดังนั้นจากความสำคัญและปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อต่อยอด ขยายผลความสำเร็จในการจัดการขยะ และให้ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เป็นต้นแบบฐานการเรียนรู้สำหรับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยแบ่งขอบเขตขั้นตอนในการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ศึกษาเป็นพื้นที่บ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากเมื่อปี พ.ศ.2561 บ้านโนนกล้วยหอม ได้รับรางวัลการบริหารจัดการขยะระดับดีเยี่ยม จากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 จังหวัดขอนแก่น และรางวัลชนะเลิศอันดับที่ 2 ระดับประเทศขนาด M จากโครงการชุมชนปลอดขยะ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ต่อมาในปี พ.ศ. 2562 ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมได้รับรางวัลถ้วยพระราชทาน พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ระดับประเทศ (ชุมชนขนาดกลาง กลุ่ม M) จากโครงการชุมชนปลอดขยะ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

1.3.2 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 คน ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน บ้านโนนกล้วยหอม จำนวน 7 คน
2. กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนต้นแบบ ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 7 คน
3. กลุ่มประชาชนทั่วไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน
4. กลุ่มพระสงฆ์ วัดศิริทรงธรรม บ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 รูป

1.3.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. ศึกษาจากงานวิจัย บทความ เอกสารวิชาการ เอกสารราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

2. ศึกษาจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกใช้วิธีสัมภาษณ์ กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนต้นแบบ ประชาชนทั่วไป ในบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวนทั้งสิ้น 25 คน

1.3.4 ขอบเขตด้านเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2565 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 รวมระยะเวลา 11 เดือน

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับ

1.4.1 ทราบสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.4.2 ทราบแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.4.3 ทราบข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนต้องการเข้ามามีบทบาทในการจัดการกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยความสมัครใจ ตั้งใจ สามัคคี พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และเพื่อขับเคลื่อนให้ชุมชนให้มั่นคงมั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป

1.5.2 การจัดการขยะ หมายถึง การลดปริมาณขยะมูลฝอยให้เหลือน้อยที่สุด ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยใช้หลัก 1A3R คือ Avoid Reduce Reuse และ Recycle เพื่อช่วยลดและจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลีกเลี่ยงหรืองด วัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์สินค้าต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดขยะ โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในชุมชน

1.5.3 หลักอปริหานิยธรรม 7 หมายถึง ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมซึ่งทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่ชุมชน เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของในชุมชน การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสมานสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และทำให้เกิดความสุขความเจริญในทุกด้าน

1.5.4 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนเข้ามามีบทบาท ร่วมมือกัน ลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนให้เหลือน้อยที่สุด โดยเชื่อมโยงกับธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมซึ่งทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษางานวิจัย บทความ เอกสารวิชาการ เอกสารราชการ และระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เพื่อใช้เป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ
2.3 หลักอปริหานิยธรรม 7
2.4 พื้นที่ในการวิจัย
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

สมเกียรติ นากระโทก (2557) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ถือเป็นหลักการสากลที่ทุกประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ตามหลักการของธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อที่ว่าใครที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบาย แผนงาน หรือโครงการใด ๆ ก็ตาม ย่อมมีสิทธิโดยชอบในการเข้าไปมีส่วนร่วม การตัดสินใจในกระบวนการดำเนินงานการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่องค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการจะต้องทำการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ ก่อนตัดสินใจดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการสื่อสาร สองทาง และเป็นการแสวงหาความร่วมมือในแก้ไขปัญหาเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ดีกว่าโดยได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการกระจายโอกาสให้ ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหาร เกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติที่จะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชนและจัดลำดับความสำคัญความต้องการของประชาชนในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนด

แผนงาน โครงการหรือกิจกรรมการรับรู้ข่าวสาร และวิธีการแนวทางการการบริหารจัดการขยะแบบครบวงจรของเทศบาล ที่จะใช้ดำเนินงานจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนและชุมชน

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมรณรงค์และร่วมเก็บขยะมูลฝอยในชุมชน มีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ และใช้ถุงผ้าหรือปิ่นโตมาซื้อสินค้า เพื่อลดการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟม รวมถึงเสียค่าธรรมเนียมให้แก่เทศบาลในการบริการจัดเก็บขยะมูลฝอย

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอย เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว หรือถุงพลาสติกที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่นำขยะมูลฝอย จากครัวเรือนมาทิ้งลงถังขยะของเทศบาล มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน แล้วนำไปขายเพื่อเพิ่มรายได้ และไม่ทิ้งขยะลงลำคลอง หรือใต้ถุนบ้านทำให้ลำคลองสะอาด

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ประชาชนเข้าร่วมในการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาล และมีการตรวจสอบรายได้จากการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยของเทศบาล

เรณุมาศ รักษาแก้ว (2557) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) ตามพจนานุกรมอังกฤษฉบับอ๊อกฟอร์ด ได้ให้คำนิยามไว้ว่า "เป็นการมีส่วนร่วมกับคนอื่นในการกระทำบางอย่างหรือบางเรื่อง" คำว่าการมีส่วนร่วม มักจะใช้ในความหมายตรงข้ามกับคำว่า "การเมินเฉย (Apathy)" เพราะฉะนั้น คำว่าการมีส่วนร่วมตามความหมายข้างต้นจึงหมายถึง การที่บุคคลทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ ไม่ว่าเขาจะได้ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจังหรือไม่ก็ตาม และไม่จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นโดยตรงก็ได้ แต่การที่มีทัศนคติ มีความเห็น มีความสนใจ ห่วงใย ก็เพียงพอที่จะจำกัดความว่าเป็นการมีส่วนร่วมได้ และยังได้ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า "การมีส่วนร่วมของประชาชน" หมายถึง การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเข้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมืองหรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน

ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (อ้างถึงใน สำนักประชาสัมพันธ์เขต 2, 2560 ,หน้า6) การมีส่วนร่วมหมายถึงการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล หน่วยงาน องค์กร อีกทั้งขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคสมัยอีกด้วย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

ปาริชาติ เอื้ออารีย์ (2560) การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่าง ๆ ของการบริหารตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงาน การร่วมแสดงทัศนะความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความ

ต้องการของชุมชนและท้องถิ่น การร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหา การร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การร่วมในการดำเนินการ และการร่วมติดตามประเมินผล รวมทั้งร่วมรับผลประโยชน์จากการพัฒนา

กัญญ์ณณัฏฐ์ วชิรหัตถพงศ์ (2560) กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่ามี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน ตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่น การบริหารจัดการ ติดตามประเมินผล และการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การส่งเสริมสิทธิของพลเมือง โดยประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการผลประโยชน์กลุ่ม การควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรของชุมชน อันก่อให้เกิดกระบวนการ โครงสร้างที่ประชาชนในชนบทสามารถแสดงออกซึ่งความสามารถของตนและได้รับผลประ โยชน์จากการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงกลไกจากการพัฒนาโดยรัฐ มาเป็นการพัฒนาโดยประชาชน เข้ามามีบทบาทหลัก กระจายอำนาจในการวางแผนจากส่วนกลางมาเป็นส่วนท้องถิ่น เป็นการคืนอำนาจในการพัฒนาให้แก่ประชาชนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดอนาคตของตนเอง สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น ทั้งทำให้เกิดความส่วนร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย การมีส่วนร่วมคือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยมาเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่มีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เป็นการเข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงยิ่งขึ้นและการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรก จนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดระดับการมีสวนร่วมโดยอ้างอิงตัวแบบของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล International Association for Participation – IAP2 ซึ่งได้เสนอตัวแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุด แต่ก็ถือว่าเป็นขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญมาก ซึ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้เป็นในลักษณะการให้ข้อมูลทางเดียวจากภาครัฐสู่ภาคประชาชน

ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง และแสดงความคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการการปฏิบัติงานของหน่วยงานรัฐอย่างอิสระและเป็นระบบ โดยหน่วยงานภาครัฐจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นทั้งเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และนำข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ประเด็นที่

ประชาชนเป็นห่วงไปประกอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบาย หรือพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงานและประกอบการตัดสินใจ

ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม หรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง และมีจุดมุ่งหมายชัดเจน โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการวางแผนงานโครงการ วิธีการปฏิบัติงาน โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวกยอมรับการเสนอแนะและการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน

ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูง มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่ขั้นการระบุปัญหา พัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข รวมทั้งการเป็นภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

ระดับที่ 5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับที่บทบาทของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมอยู่ในระดับสูงสุด เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีบทบาทในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการตามการตัดสินใจของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ โดยผู้ดำเนินภารกิจและภาครัฐ มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น

พระมหานิพันธ์ ปริปุณโณ (2561) กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมก็คือการร่วมมือกันของทุก ๆ ฝ่าย ในการดำเนินโครงการอย่างหนึ่งอย่างใด รวมไปถึงการวางแผน การร่วมกันคิด ร่วมกันรับผิดชอบในผลของการดำเนินโครงการ

เชาวลิต อยู่เกิด, วิจิตรา ศรีสอน และ ศิโรตม์ ภาคสุวรรณ (2564) นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า “การมีส่วนร่วม” หมายถึง การที่ประชาชน หรือกลุ่มบุคคล มีแนวคิดหรือจุดมุ่งหมายที่เหมือนกันเข้ามาดำเนินการนั้นให้แล้วเสร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดแล้วรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งต้องเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สรุป การที่ประชาชนในชุมชนต้องการเข้ามามีบทบาทในการจัดการกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ด้วยความสมัครใจ ตั้งใจ สามัคคี พร้อมเพรียงกันทำกิจกรรมนั้น ๆ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยร่วมกันกำหนดเป้าหมาย และเพื่อขับเคลื่อนให้ชุมชนให้มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สืบไป

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ได้ให้ความหมายของคำว่า "ขยะมูลฝอย" หรือ "มูลฝอย" ไว้ว่า หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่นๆ

ปภาวรินทร์ นาจำปา (2557) กล่าวไว้ว่า ขยะมูลฝอย หมายถึง เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหารฝุ่นละออง เถ้า มูลสัตว์หรือซากสัตว์รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บ กวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น ๆ ซึ่งครอบคลุมถึง เศษสิ่งของทุกชนิดที่เหลือใช้ เศษวัสดุ

กรมควบคุมมลพิษ (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่าขยะมูลฝอยมีความหมายคือ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดได้จากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมขนหรือครัวเรือน ยกเว้นวัสดุที่ไม่ใช้แล้วของโรงงานซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติที่กำหนดไว้ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม (2562) กล่าวว่า ขยะมูลฝอยชุมชน หมายถึง ขยะที่มีแหล่งกำเนิดมาจากชุมชน ที่ถูกทิ้งออกมาจากครัวเรือนหรือที่พักอาศัย ตลาด ร้านค้า สถานที่ต่างๆ ภายในชุมชน หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่นๆ ทั้งในรูปแบบของสารอินทรีย์และสารอนินทรีย์ เช่น เศษอาหาร พืชผัก ซากสัตว์ กระดาษ พลาสติก วัสดุก่อสร้าง เป็นต้น รวมถึงขยะติดเชื้อ ขยะอันตรายจากชุมชน

สรุปขยะมูลฝอยหมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากการอุปโภค บริโภค รวมทั้งสิ่งเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิต ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้ว บางชนิด มีผลเสียต่อระบบสุขภาพ ทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรกเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรคทำให้เกิดมลพิษ

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย

พระมหานิพันธ์ ปริปุณฺโณ (2561) การวางแผนจัดการขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องส่งเข้าไปทำลายด้วยระบบต่าง ๆ ให้น้อยที่สุด สามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ทั้งในส่วนของการใช้ซ้ำและแปรรูปเพื่อใช้ใหม่ (reuse & recycle) รวมถึงการกำจัดที่ได้ผลพลอยได้ เช่น ปุ๋ยหมัก หรือพลังงาน โดยสรุปวิธีการดำเนินการตามแนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. การลดปริมาณขยะมูลฝอย(Reduce) การลดปริมาณขยะมูลฝอยสามารถทำได้ดังนี้

1) การพยายามลดปริมาณขยะมูลฝอยที่อาจเกิดขึ้น เช่น ใช้สินค้าที่มีความคงทน ถาวร และมีอายุการใช้งานนาน หรือ เลือกใช้สินค้าชนิดเติม

2) การลดปริมาณวัสดุเป็นการพยายามเลือกใช้สินค้าที่บรรจุในบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดใหญ่แทนบรรจุภัณฑ์ที่มีขนาดเล็ก เพื่อลดปริมาณของบรรจุภัณฑ์ที่จะกลายเป็นขยะมูลฝอย

2. การนำมาใช้ซ้ำ (Reuse) โดยการนำขยะมูลฝอยเศษวัสดุมาใช้ใหม่อีก หรือเป็นการใช้ซ้ำใช้แล้วใช้อีก เช่น ขวดน้ำหวาน นำมาบรรจุน้ำดื่ม ขวดกาแฟที่หมดแล้วนำมาใส่น้ำตาล นั่นคือเป็นการพยายามใช้สิ่งของต่าง ๆ หลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะทิ้งหรือเลือกใช้ของใหม่

3. การแปรรูปใช้ใหม่ (Recycle) การแปรสภาพและหมุนเวียนนำกลับมาใช้ใหม่ โดยการนำวัสดุมาผ่านกระบวนการเพื่อผลิตเป็นสินค้าใหม่ นั่นคือการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปตามกระบวนการของแต่ละประเภท เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพจากเดิมแล้วนำมาใช้ใหม่ เช่น พลาสติก กระดาษ ขวด โลหะต่าง ๆ นำกลับมาหลอมใหม่

สมาคมพัฒนาคุณภาพและสิ่งแวดล้อม (2564) แนวทางการจัดการขยะในปัจจุบัน มีแนวทางการจัดการขยะตั้งแต่ต้นทาง นั่นคือการเลือกวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ สินค้าต่างๆไปจนถึงปลายทางของการจัดการขยะ อาทิ การทำปุ๋ย การแยกขยะ การนำขยะรีไซเคิลไปใช้ประโยชน์ต่อ ส่วนใหญ่เรามักใช้หลักการ 3R หากจะสามารถช่วยลดและจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรใช้

หลัก 1A3R นั่นคือ Avoid Reduce Reuse และ Recycle โดย 1A มีความสำคัญคือ เป็นการหลีกเลี่ยงหรืองดวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์สินค้าต่างๆ ที่ก่อให้เกิดขยะ 1A3R คือ กลยุทธ์ในการจัดการกับขยะมูลฝอยที่เริ่มต้น ที่จะมีขยะเกิดขึ้น ประกอบด้วยขั้นตอนตั้งแต่การงด เลิก ลด ใช้ซ้ำและหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ เป็นหลักการแก้ปัญหาขยะแบบประหยัดที่ไม่ต้องอาศัยงบประมาณทางราชการใด ๆ แต่ต้องอาศัยความตั้งใจ เสียสละ และเวลา รวมทั้งงบประมาณส่วนตัว (เล็กน้อย) มีความหมาย ดังนี้

Avoid หรือ งด – เลิก เป็นการงดหรือเลิกการบริโภคที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคโดยตรง การบริโภคที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นและต่อระบบนิเวศ โดยจะต้องงดหรือเลิกบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้วทิ้งเลย, ผลิตภัณฑ์ที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้และระบบนิเวศ, ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากสัตว์ป่าหรือชิ้นส่วนของสัตว์ป่าทุกชนิด และกิจกรรมที่ทำให้เกิดอันตรายต่อชีวิตมนุษย์และสภาพแวดล้อม

Reduce หรือลด ลดการบริโภคที่จะทำให้เกิดการร่อยหรอ ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป รวมทั้งทรัพยากรที่ทดแทนใหม่ได้บางชนิดก็ต้องลดการใช้ เนื่องจากทำให้เกิดการเสียสมดุลของระบบนิเวศ โดยการลดการใช้ทรัพยากรดังนี้ ทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป, ทรัพยากรที่ทดแทนใหม่ได้, ผลิตภัณฑ์ที่เมื่อนำมาใช้ จะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ และผลิตภัณฑ์ที่ได้จากขบวนการผลิตที่ต้องใช้พลังงานมาก

Reuse หรือ ใช้ซ้ำ – ใช้แล้วใช้อีกเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการบริโภคอย่างเหมาะสมเพื่อลด การร่อยหรอของทรัพยากรที่มีอยู่ และลดการปล่อยมลพิษสู่สภาพแวดล้อม โดยการนำผลิตภัณฑ์และทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ในลักษณะเดิม ไม่มีการเปลี่ยนรูปทรงด้วยการหลอม บด แยกใด ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียพลังงาน อาทิ เสื้อผ้าทุกชนิด ภาชนะบรรจุที่ทำด้วยแก้วทุกชนิด ภาชนะบรรจุอื่น ๆ เช่น ลังกระดาษ ลังพลาสติก กระดาษ

Recycle หรือหมุนเวียนกลับมาใหม่ ผลิตภัณฑ์บางชนิด แม้จะมีความคงทน แต่กลับมีอายุการใช้งานสั้น มีปริมาณการใช้มาก ทำให้เกิดการหมดเปลืองทรัพยากรและพลังงานอย่างรวดเร็ว จึงควรใช้ผลิตภัณฑ์หรือบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้อย่างระมัดระวัง และให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุด เพื่อลดปริมาณของเสียที่จะถ่ายเทสู่สภาพแวดล้อม และเมื่อเลิกใช้แล้วควรจะจัดการเพื่อนำเอาทรัพยากรที่ครั้งหนึ่งถูกแปรเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์ดังกล่าวหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการหลอมละลาย บด อัด ฯลฯ ผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำมาหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้มี ดังนี้

1) แก้ว ได้แก่ ขวดแก้วต่างๆ ทั้งที่มีสีใส สีน้ำตาลและสีเขียว

2) กระดาษ ได้แก่ กระดาษหนังสือพิมพ์ กล่องกระดาษ ถุงกระดาษ สมุด กระดาษสำนักงาน หนังสือต่าง ๆ

3) โลหะ ได้แก่ วัสดุหรือเศษเหล็กทุกชนิด กระป๋องอลูมิเนียม ทองแดง ทองเหลือ’

4) พลาสติก ได้แก่ ขวดน้ำพลาสติกใส ขวดน้ำพลาสติกสีขาวขุ่น ถุงพลาสติกเหนียว ภาชนะพลาสติกต่างๆ (กะละมัง ถังน้ำ ขวดแชมพู) รวมถึงบรรจุภัณฑ์ที่มีสัญลักษณ์รีไซเคิล

กรมควบคุมมลพิษอยู่ในระหว่างจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ (พ.ศ.2565 - 2570) ขั้นตอนรับฟังความคิดเห็นซึ่ง ทิศทางของ(ร่าง) แผนปฏิบัติการดังกล่าว ประกอบด้วย กรอบแนวคิดดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน – เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model)

2. หลักการ 3Rs (Reduce, Reuse และ Recycle)

3. หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (PPP; Polluter Pays Principles)

4. การมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย (Public Private Partnership)

5. การขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตตามหลักการ EPR (Extended Producer Responsibility) ที่ให้ผู้ผลิตคำนึงผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอย่างครบวงจร

โดยกำหนดเป้าหมายการนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุดเพื่อเข้าสู่เศรษกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ 3 มาตรการ ได้แก่

มาตรการที่ 1 การลดการเกิดขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทาง อาทิเช่น การเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทาง เสริมสร้างเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ เน้นการออกแบบและผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

มาตรการที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการจัดการขยะมูลฝอยและของเสีย อันตราย เช่น ขับเคลื่อนการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ (Cluster) กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง วิธีการกำกับดูแลการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

มาตรการที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย เช่น การปรับปรุงเพิ่มเติมกฎหมาย ผลักดันให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดการขยะมูลฝอย พัฒนา ปรับปรุงฐานข้อมูล ส่งเสริมนวัตกรรม จัดทำองค์ความรู้และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย มีแนวคิดหลักในการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้เกิดการบูรณาการของการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากปัจจุบันการจัดการขยะมูลฝอยเป็นไปในลักษณะรูปแบบต่างกัน ต่างคนต่างทำ ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ท้องถิ่นไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียม และขาดผู้ควบคุมดูแลระบบที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านจึงเกิดปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม นำมาซึ่งเหตุเดือดร้อนรำคาญและการร้องเรียน ดังนั้นการเพิ่มประสิทธิภาพ ให้เกิดการบูรณาการของการจัดการขยะมูลฝอย จึงมุ่งเน้นให้มีการนำขยะมูลฝอยที่มีศักยภาพ สามารถนำกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปบำบัดและกำจัดให้น้อยที่สุด พร้อมทั้งให้มีศูนย์จัดการขยะมูลฝอย (รวมถึงของเสียอันตรายจากชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ) โดยมุ่งเน้นการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มีการเลือกใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสมหรือเทคโนโลยีที่เป็นทางเลือก มาตรฐานในการสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่เน้นการแปรรูปขยะมูลฝอยให้เป็นพลังงานโดยคำนึงถึงปริมาณขยะมูลฝอยและขนาดของกลุ่มพื้นที่ การรวมกลุ่มอาจแบ่งเป็นออกเป็น 6 กลุ่ม โดยมีแนวทางการ ดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดให้ทุกครัวเรือนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย ได้แก่ ขยะรีไซเคิล ขยะมูลฝอยอินทรีย์ ของเสียอันตรายจากชุมชน และขยะอื่น ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีระบบคัดแยกและรวบรวมขยะมูลฝอยแบบแยกประเภท และสนับสนุนให้ทุกชุมชนมีการใช้สินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุ รีไซเคิลและวัสดุ ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยส่วนราชการ และหน่วยงานของรัฐจะเป็นหน่วยงานตัวอย่าง

2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีธุรกิจรับซื้อขยะรีไซเคิลที่คัดแยกจากแต่ละครัวเรือน และส่งต่อไปยังโรงงานแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยอินทรีย์ไปทำปุ๋ย หรือนำไปแปรรูปเป็นพลังงานเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าโดยหน่วยงานของรัฐ สนับสนุน การนำปุ๋ยอินทรีย์ที่ได้จากขยะมูลฝอยไปใช้

4. สนับสนุนให้มีการนำขยะมูลฝอยที่เหลือจากการนำไปใช้ประโยชน์แล้ว นำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับผลิตกระแสไฟฟ้า ใช้ในระบบบำบัดและกำจัดขยะมูลฝอยหรือระบบสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินระบบหรือส่งขายให้กับการไฟฟ้าต่อไป

5. จัดให้มีระบบการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนที่คัดแยกได้จากแต่ละครัวเรือน และนำไปบำบัดและกำจัดอย่างถูกต้องยังสถานที่กำจัดที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นใหม่ หรือส่งกำจัดกับเอกชน

6. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างศูนย์จัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสานโดยเน้นการนำ ขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ในรูปของปุ๋ย และการผลิตพลังงานทดแทนหรือ เทคโนโลยีอื่นที่เหมาะสม ทั้งนี้ การรวมกลุ่มอาจแบ่งเป็น ออกเป็น 6 กลุ่ม ซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในเขตการปกครองเดียวกัน โดยพิจารณาจากปริมาณ ขยะมูลฝอย ระยะทาง การขนส่ง และเทคโนโลยีที่ใช้ ซึ่งในระยะแรกอาจให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่ได้รับการออกแบบ และก่อสร้างตามหลักวิชาการอยู่แล้ว ดำเนินการปรับปรุงระบบให้สามารถ กำจัดขยะมูลฝอยได้อย่างมีประสิทธิภาพและรองรับปริมาณขยะมูลฝอยจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียงได้เพิ่มขึ้น

7. ให้มีการจัดหา วิจัย พัฒนา เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์ได้สูงสุดที่เหมาะสมกับปริมาณและลักษณะมูลฝอย การลงทุน การดำเนินการและบำรุงรักษาความคุ้มค่าในการ ผลิตพลังงาน และ ความสามารถในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับแต่ละกลุ่มพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

8. ให้มีการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย และของเสียอันตรายจากชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อ

สรุป การจัดการขยะให้ประสิทธิภาพสูงสุด คือคือการลดปริมาณขยะมูลฝอยให้เหลือที่สุดตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง โดยใช้หลัก 1A3R โดยต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน และประชาชนในชุมชน

2.3 หลักอปริหานิยธรรม 7

พระไตรปิฎก สารันททสูตร หน้า 43-44 บัญญัติไว้ว่า อปริหานิยธรรมสำหรับคฤหัสถ์ในพระไตรปิฎก หลักอปริหานิยธรรมนี้ เป็นข้อปฏิบัติหรือธรรมอันเป็นเหตุไม่ให้เกิดความเสื่อม เป็นหลักธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสสั่งสอนทั้งฝ่ายคฤหัสถ์และภิกษุสงฆ์ โดยตรัสสั่งสอนเหล่ากษัตริย์ลิจฉวี เมืองเวสาลี แคว้นวัชชี โดยมีเนื้อหาดังนี้ สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ ณ สารันททเจดีย์ใกล้กรุงเวสาลี ครั้งนั้นแลเจ้าลิจฉวีหลายพระองค์ด้วยกัน พากันเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ทรงถวายบังคมพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้วประทับนั่ง ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ครั้นแล้วพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสกะเจ้าลิจฉวี เหล่านั้นว่า ดูก่อนลิจฉวีทั้งหลาย เราจักแสดงอปริหานิยธรรม 7 ประการ แก่ท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายจงฟัง จงใส่ใจให้ดี เราจักกล่าว เจ้าลิจฉวีเหล่านั้นทูลรับพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสว่า ดูก่อนลิจฉวีทั้งหลาย อปริหานิยธรรม 7 ประการเป็นไฉน คือ ชาววัชชีจัก หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์เพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ชาววัชชีเมื่อประชุมก็จักพร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม และจักพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่ควรทำเพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ชาววัชชีจักไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่บัญญัติ จักไม่ถอนสิ่งที่ท่านบัญญัติไว้แล้ว ประพฤติมั่นอยู่ในธรรมของชาววัชชีครั้งโบราณ ตามที่ท่านบัญญัติไว้เพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น, ชาววัชชีจักสักการะ เคารพ นับถือบูชาท่านวัชชีผู้ใหญ่ทั้งหลาย และจักสำคัญถ้อยคำแห่งท่านเหล่านั้นว่าเป็นถ้อยคำอันตนพึงเชื่อฟังเพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ชาววัชชีจักไม่ข่มขืนบังคับปกครองหญิงในกุลเพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ชาววัชชียังคงสักการะ เคารพ นับถือ บูชาเจติยสถานของชาววัชชีทั้งภายในและภายนอก และไม่ลบล้างพลีกรรมอันชอบธรรม ซึ่งเคยให้เคยทำแก่เจติยสถานเหล่านั้นเพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ชาววัชชีจักถวายความอารักขาความคุ้มครอง ป้องกัน โดยชอบธรรมในพระอรหันต์ทั้งหลายเป็นอย่างดี ด้วยหวังว่าไฉนพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่มาพึงมาสู่แว่นแคว้น และที่มาแล้วพึงอยู่เป็นสุขเพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น ดูก่อนลิจฉวีทั้งหลาย อปริหานิยธรรม 7 ประการนี้ จักตั้งอยู่ในชาววัชชี และชาววัชชียังปรากฏอยู่ในอปริหานิยธรรม 7 ประการนี้เพียงใด ชาววัชชีพึงหวังความเจริญได้แน่นอน ไม่พึงหวังความเสื่อมเลยเพียงนั้น

พระพรหมคุณาภรณ์ (2546) กล่าวไว้ว่า อปริหานิยธรรม 7 ของกษัตริย์วัชชี หรือ วัชชีอปริหานิยธรรม 7 (ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง)

1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์
2. พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิก พร้อมเพรียงกันทำกิจที่พึงทำ
3. ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ (ตามหลักการเดิม) ถือปฏิบัติตามวัชชีธรรมตามที่วางไว้
4. ท่านเหล่าใดเป็นใหญ่ในชนชาววัชชี เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งควรรับฟัง

5. บรรดากุลสตรี กุมารีทั้งหลาย ให้อยู่โดยมิถูกข่มเหง หรือฉุดคร่าขืนใจ

6. เคารพสักการบูชาเจดีย์ (ปูชนียสถาน และปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ต่างๆของชาววัชชี (ประจำชาติ) ทั้งหลาย ทั้งภายในและภายนอก ไม่ปล่อยให้ธรรมิกพลีที่เคยทำแก่เจดีย์เหล่านั้นเสื่อมทรามไป

7. จัดให้ความอารักขาคุ้มครอง ป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ทั้งหลาย (ในที่นี้หมายความรวมถึงบรรพชิตผู้ดำรงธรรมเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชนทั่วไปด้วย) โดยตั้งใจว่า ขอพระอรหันต์ทั้งหลายที่ยังไม่ได้มา พึงมาสู่แว่นแคว้นที่มาแล้ว ขอให้โดยผาสุก

สรุป อปริหานิยธรรม 7 หมายถึง ธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ธรรมซึ่งทำให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม หลักปฏิบัติที่นำความสุขความเจริญมาสู่ชุมชน เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ความสามัคคีของในชุมชน การเคารพนับถือซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสมานสามัคคีในชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และทำให้เกิดความสุขความเจริญในทุกด้าน

2.4 พื้นที่ในการวิจัย

บ้านโนนกล้วยหอม อยู่ในพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีจำนวนประชากร 663 คน แบ่งเป็น ชาย 321 คน หญิง 342 คน มีจำนวนครัวเรือน 167 ครัวเรือน พื้นที่ทางการเกษตรจำวน 248 ไร่ ในหมู่บ้านมีวัด 1 แห่ง คือวัดศิริทรงธรรมซึ่งเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของคนในหมู่บ้าน ไม่มีสถานศึกษาในหมู่บ้านเด็กๆในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะไปเรียนที่โรงเรียนประชาพัฒนาบ้านแฮด

ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม เป็น 1 ใน 8 ชุมชนของเทศบาลตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ที่ได้นำร่องเข้าร่วมโครงการขยะเหลือศูนย์ชุมชนปลอดขยะ ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประเภทชุมชนขนาดกลาง ตั้งแต่ปี 2556 ด้วยการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด ซึ่งในช่วงเริ่มต้นได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์คัดแยกขยะในครัวเรือนจากเทศบาล หรือ Gift Set “ขยะ” 1 ชุด 1 ครัวเรือน ประกอบด้วย ถังใส่ขยะทั่วไป กับ ถังขยะอินทรีย์ ถุงปุ๋ย 2 ใบใส่ขยะรีไซเคิล ไม้กวาดทางมะพร้าว ไม้กวาดขยะ และที่กวาดผง โดยมีการลงมือทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยลดลงจาก 642 กิโลกรัมต่อวัน เหลือเพียง 205.5 กิโลกรัมต่อวัน และมีขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดโดยวิธีฝังกลบเพียง 38 กิโลกรัมต่อวัน หรือคิดเป็นร้อยละ 67.38 ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บขยะได้ถึงปีละ 2 แสนบาท นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างครบวงจร ด้วย 8 ฐานการเรียนรู้ ได้แก่

1. ฐานการเรียนรู้ ธนาคารขยะเพื่อชุมชน นำเงินที่ได้มาเป็นสวัสดิการให้กับคนในชุมชนยามเจ็บป่วย และผู้ด้อยโอกาสในชุมชน

2. ฐานการเรียนรู้ เยาวชนต้นกล้า จิตอาสาแกนนำช่วยคัดแยกขยะ ถ่ายทอดความรู้และบอกต่อวิธีการคัดแยกให้กับครอบครัวและคนในชุมชน ตลอดจนติดตามประเมินผล ส่งผลให้เกิดการขยายครัวเรือนที่มีการคัดแยกขยะเพิ่ม

3. ฐานการเรียนรู้ร้านค้าเสี่ยงทายด้วยการบริหารจัดการร้านในไอเดียขยะเหลือศูนย์ โดยใช้หลัก 3Rs ใครไม่รับถุงจะได้รับคูปองลุ้นรางวัล ซึ่งช่วยลดถุงพลาสติกได้ถึง 2,000 ใบต่อเดือน

4. ฐานการเรียนรู้ ผักสวนครัวรั้วกินได้และการเลี้ยงไก่ไข่ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พึ่งตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น

5. ฐานการเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม ด้วยการขยายผลมายังเอกชน เช่น บริษัท สมบัติทัวร์ เพื่อนำไปปรับใช้ จนสามารถถ่ายทอดไปยังผู้อื่นได้

6. ฐานการเรียนรู้ขยะอันตราย แนะนำการทิ้งขยะอันตรายให้กับคนในชุมชน ตลอดจนเป็นที่รวบรวมขยะอันตรายเพื่อส่งต่อให้กับเทศบาลนำไปกำจัด

7. ฐานการเรียนรู้ การจัดการขยะอินทรีย์ โดยการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์

8. ฐานการเรียนรู้ ขยะทั่วไปและสิ่งประดิษฐ์ นำเศษวัสดุเหลือใช้กลับมาสร้างมูลค่า ช่วยลดขยะ สร้างรายได้ให้กับชุมชน

2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นายชัยวิชิต พลหลา (2559) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 6 แห่ง จัดกลุ่มเป็น 3 ขนาด ตามจำนวนปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นเฉลี่ยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 - 2559 ได้แก่ ขนาดเล็ก ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 0 - 16,078 ตันต่อปี ขนาดกลาง ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 16,079 - 48,236 ตันต่อปี และขนาดใหญ่ ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้น 48,237 - 176,867 ตันต่อปี ผลการศึกษา พบว่า 1)ความเป็นมาและสถานการณ์ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2559 ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.08 และมีวิกฤตขยะมูลฝอยตกค้างที่ไม่สามารถกำจัดได้ ซึ่งยังเป็นปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้องค์ปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 7,776 แห่ง มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการไม่ถูกต้อง และยังไม่ได้รับการปรับปรุงจำนวนมาก และในปี พ.ศ. 2559 มีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชนที่แบบถูกต้องจำนวน 330 แห่ง และสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน แบบไม่ถูกต้องจำนวน 2,480 แห่ง และมีการบริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชนจำนวน 4,710 แห่ง และที่ไม่มีการบริการเก็บขนขยะมูลฝอยชุมชนจำนวน 3,066 แห่ง 2)ปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่านโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนยังไม่มีความชัดเจนและไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และบทบาทหน่วยงานราชการในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคยังขาดความชัดเจนและตระหนักในการดำเนินนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของกรณีศึกษามีการดำเนินการตั้งแต่ต้นทาง กลางทางและปลายทาง คือมีการลด ณ แหล่งกำเนิดการคัดแยกและกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน แต่ยังมีปัญหาที่ทำให้การแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในพื้นที่ไม่ประสบความสำเร็จ และสภาพบริบทเชิงสถาบันและบริบทเชิงพื้นที่ ของกรณีศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีพื้นที่ใกล้เคียงกันแต่พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นแตกต่างกันอย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัจจัยเชิงพื้นที่ที่สะท้อนการเกิดขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยชุมชมนอกจากประชาชากรก็คือ ลักษณะและสภาพหมู่บ้าน/ชุมชน และสังคม เช่น ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท ชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท สังคมเมือง สังคมชนบท เป็นต้น 3)แนวทางนโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการศึกษากรณีศึกษาทั้ง 6 แห่ง ซึ่ง

สามารถเป็นตัวแทนขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น ทั่วประเทศที่มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นตามขนาดที่กำหนดข้างต้น ควรมีจุดเน้นแนวทาง นโยบายในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนดังนี้ ขนาดเล็กเน้นการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ตั้งแต่ครัวเรือน เช่น การลด การคัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยชุมชน และส่งเสริมรูปแบบกิจกรรมขยะมูลฝอย เช่น ธนาคารขยะมูลฝอย ตลาดนัดรีไซเคิล เป็นต้น และขนาดกลางและขนาดใหญ่เน้นการรวมกลุ่มกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนหรือ มอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ที่มีศักยภาพดำเนินการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอยชุมชน 4)ต้นทุนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าการจัดเก็บอัตราค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรณีศึกษา ซึ่งดำเนินการจัดเก็บตามกฎกระทรวงว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียมในการบริการเก็บขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอย และอัตราค่าธรรมเนียมอื่นๆ พ.ศ. 2545 ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และเมื่อคำนวณต้นทุนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนพบว่า ต้นทุนต่อหน่วยใน การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรณีศึกษาสูงกว่าอัตราค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่กฎหมายกำหนด ทำให้การจัดเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าวของกรณีศึกษาไม่เป็นไปตามต้นทุนที่จะต้องจัดเก็บจริง ทั้งนี้ยังพบว่าการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของกรณีศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2559 ยังไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บได้ครบทุกครัวเรือน ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากผลการศึกษาข้างต้นมีปัญหาที่ซ่อนอยู่ทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนในภาพรวมของประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่จริง ดังนั้นถึงเวลาแล้วที่ต้องกลับมาทบทวนอย่างจริงจังมากกว่าการมุ่งเป้าไปแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยดังนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรลำดับความสำคัญของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ควรมีมาตรการในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นรูปธรรมตามหลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับนโยบาย เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมและสิ่งแวดล้อม และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ควรจะประสานการทำงานให้มีเอกภาพและกำหนดมาตรการให้สอดคล้องกับปัญหาขยะมูลฝอยชุมชน

กัญญ์ณณัฏฐ์ วริรหัตถพงศ์ (2560) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงบางชุมชนที่มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมหรือปลูกฝังการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย โดยเป็นการร่วมมือกันระหว่างชุมชนกับเทศบาลเมืองบ้านบึง คิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.41) ในด้านความรู้ความเข้าใจ และจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านบึงมีความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกประเภทขยะมูลฝอยในระดับมากคิดเป็นค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.12) มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการจัดการขยะในระดับปานกลาง ประชาชนบางส่วนยังไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งลงถังขยะ มีการใช้ภาชนะหรือบรรจุภัณฑ์บางประเภทที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีปริมาณขยะที่ออกสู่ชุมชนเป็นจำนวนมาก ด้านพฤติกรรมการกำจัดขยะภายในครัวเรือนของประชาชนในชุมชนพบว่า ประชาชนในชุมชนมีพฤติกรรมหรือวิธีการต่อ

การจัดการขยะภายในครัวเรือนในระดับน้อย โดยบางส่วนจะยังไม่มีการกัดแยกขยะก่อนทิ้ง แต่จะใส่รวมถุงดำไว้ไปทิ้งลงถัง มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการตัดแยกขยะก่อนทิ้ง

เก ประเสริฐสังข์ (2560) ได้ศึกษาการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์เพื่อสร้างรูปแบบและกลไกการจัดการขยะอย่างครบวงจรบนฐานการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ตำบลเกาะหวาย อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ซึ่งมีกลุ่มผู้ร่วมวิจัย 2 กลุ่ม คือ 1)กลุ่มชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชน จำนวน 22 คน 2)กลุ่มนักเรียนและครูในโรงเรียนจำนวน 20 คน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยการวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์แบบมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วยช่วงการลาดตะเวนและช่วงวิจัยเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การเปิดวงสุนทรียสนทนา การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาอย่างละเอียด ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกลไกในการจัดการขยะอย่างครบวงจรบนฐานการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ (4C) ได้แก่ 1) การสร้างพื้นที่สาธารณะของกลุ่ม (Create Public Sphere) เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับดำเนินการปฏิบัติการสื่อสาร ให้เกิดความคิดเห็นที่สอดคล้องความเข้าใจที่ตรงกัน และมติเอกฉันท์ในการร่วมกันค้นหาแนวทางการป้องกัน การหลีกเลี่ยงหรือดำเนินการเพื่อการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ที่ไม่สมเหตุสมผล ไม่ยั่งยืน และไม่ยุติธรรม ให้ดีขึ้นในลำดับต่อไป 2)การเปลี่ยนการเรียนรู้ (Change Learning) โดยมีรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ 2 ลักษณะด้วยกันคือ กิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ (Learning by Doing) และกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการถ่ายทอดทางสังคม (Learning by Socialization) 3)การเปลี่ยนความเข้าใจ (Change Understanding) เป็นผลลัพธ์ของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาซึ่งเปลี่ยนแปลงความเข้าใจ ประกอบด้วย ด้านความรู้สึก ได้แก่ การเห็นคุณค่าในตนเอง เกิดเจตคติที่ดีต่อการจัดการขยะ และการตระหนักต่อปัญหาและผลกระทบจากปัญหาขยะ ด้านความรู้ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะและวิธีการคัดแยกขยะ 4)การเปลี่ยนพฤติกรรม (Change Behavioral) เป็นผลลัพธ์ของการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำมาซึ่งเกิดพฤติกรรมการลดขยะ พฤติกรรมการแยกขยะ และพฤติกรรมการกำจัดขยะ ภายใต้เงื่อนไขแห่งการปฏิบัติ 3 ด้าน ได้แก่ เงื่อนไขด้านรายได้ เงื่อนไขด้านการตระหนักต่อสิ่งแวดล้อม และเงื่อนไขด้านบุญ

พระครูสรวิชัย (2560) ได้ศึกษาการปกครองสงฆ์ด้วยหลักอปริหานิยธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยยพบว่า รูปแบบของหมู่สงฆ์เกิดขึ้นครั้งแรกคือ พระปัญจวัคคีย์ที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนจนสำเร็จเป็นพระอรหันต์ทุกรูป ต่อมาหลังจากพรรษาแรกไม่นานได้ทรงแสดงธรรมโปรดหมู่สงฆ์ 1,250 รูป ณ เวฬุวนาราม เมืองราชคฤห์ด้วยโอวาทปาฏิโมกข์ ในกาลต่อมาเมื่อเกิดสงฆ์สาวกมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งระคนปะปนด้วยพระสงฆ์ปุถุชน พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติพระวินัยเพื่อควบคุมหมู่สงฆ์เป็นสิกขาบทต่าง ๆ โดยทรงมุ่งหวังประโยชน์ 10 ประการ เพื่อความผาสุกของสงฆ์ เป็นต้น หลักการสำคัญที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ในรูปแบบการปกครองสงฆ์ ก็คือ พระธรรมวินัย เป็นองค์ประกอบในด้านการประยุกต์ใช้หลักภิกขุอปริหานิยธรรม 7 ประการ สรุปลงในความสามัคคีของหมู่คณะ และความเคารพในพระธรรมวินัยของสงฆ์เพราะพระองค์ทรง แสดงหลักธรรมและทรงบัญญัติพระวินัย เพื่อทรงฝึกฝนสมมติสงฆ์และปุถุชนทั่วไป พระธรรมวินัยจึงได้เป็นรูปแบบหลักในการปกครองสงฆ์พระธรรมเป็นระเบียบของใจ พระวินัยเป็นระเบียบของกาย เมื่อ

รวมกันเป็นหมู่คณะก็เป็นหมู่คณะที่ดีเมื่อรวมกันเป็นสังคมก็เป็นสังคมที่ดีมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม

พระมหานิพันธ์ ปริปุณฺโณ (2561) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนทุ่งลูกนก ได้เข้ามามีส่วนรวมในการพัฒนาชุมชนในการจัดการขยะ โดยภาพรวมในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดีมาก เริ่มตั้งแต่ร่วมค้นหาปัญหา วิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไข้ปัญหาของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมากขึ้น โดยกิจกรรมต่างๆ เกิดจากการรวมกลุ่มความต้องการที่มาจากพื้นฐานความต้องการของคนในชุมชนด้วยมีการแลกเปลี่ยน รับรู้รับทราบ ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ โดยมีการประชุมในระดับหมู่บ้านชุมชน เป็นประจำเพราะข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับจากประชาชนจะสะท้อนให้เห็นความต้องการและการให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ที่เกิดขึ้นตั้งแต่เริ่มต้น จึงทำให้ผลประโยชน์ที่จะได้รับจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนต่อคนในชุมชนเป็นอย่างมาก เมื่อกิจกรรมเกิดจากความต้องการของคนในชุมชนที่ได้เข้ามามีส่วนร่วม จึงทำให้การตอบสนองของการเข้ามามีส่วนร่วมในการกำจัดขยะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อพิจารณาจากผลการศึกษาวิจัย ทำให้ทราบว่าคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัด และมีผู้นำชุมชน หรือคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุก ๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการและคัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงาน หรือผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่องการกำจัดขยะภายในชุมชนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่สนใจอยากได้ความรู้เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง และเพื่อเป็นแบบอย่างในการเริ่มพัฒนาการใช้ระบบการจัดการแบบ 3 R Reduce, Reuse, Recycle สามารถตอบโจทย์ในการจัดการขยะเพราะสามารถลดปริมาณแล้วยังสร้างรายได้ สร้างประโยชน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่ที่สิ้นสุดต่อไป

พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ (2562) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า

1) บุคลากรที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และรายได้ต่อเดือน พบว่า บุคลากรที่มี เพศ และ สถานภาพมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่อการบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของ เทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง พบว่า ผู้เข้าร่วมการประชุมไม่ค่อยตรงต่อเวลา ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ในการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ความเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ตลอดเรื่องการให้เกียรติและ คุ้มครองสิทธิสตรี การส่งเสริมอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมประเพณี และการให้ความสำคัญต่อการคุ้มครอง ปกป้อง ในการนำหลักธรรมของศาสนา

มาประยุกต์ใช้ การจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนานอกเหนือวันสำคัญ ส่วนข้อเสนอแนะควรตั้งกฎระเบียบวาระการประชุมให้ชัดเจน การกำหนดมาตรการอย่างเคร่งครัดในการบังคับใช้กฎระเบียบข้อบังคับ การมีวิสัยทัศน์ มนุษยสัมพันธ์ ทัศนะคติที่ดี การจัดสรรปันส่วนงานให้เกิดความเหมาะสมแก่อำนาจสิทธิหน้าที่ที่สตรีจะปฏิบัติได้ และการยอมคำเสนอแนวคิดวิธีการที่แตกต่างมุมมองกัน ตลอดทั้งส่งเสริมจัดโครงการ กิจกรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น พระพุทธศาสนาแก่บุคลากรและประชาชนอย่างต่อเนื่อง และมีการประชุมเป็นขั้นตอน ถือกฎเกณฑ์ที่ถือปฏิบัติในการเข้าประชุม การออก ข้อบัญญัติ ยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ กติกา ของกระบวนการยุติธรรม การทำงานให้ความเคารพ ตามตำแหน่งหน้าที่ของงาน ตลอดทั้งเปิดโอกาสให้สิทธิและหน้าที่สตรีมีความเท่าเทียมกัน ทั้งได้ ส่งเสริม อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และให้ความปกป้องส่งเสริมทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม (2562) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า 1)เทศบาลนครนครศรีธรรมราชมีขยะมูลฝอยตกค้างในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย 1.12 ล้านตัน ใช้วิธีการกำจัดแบบเทกอง ระบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บและการกำจัดขยะมูลฝอย แต่ยังขาดแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและไม่มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยชุมชนที่ต้นทาง 2)ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับสูง ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับต่ำ และ 3)ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ คือ เทศบาลต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนตั้งแต่การตัดสินใจร่วมวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล โดยแบ่งเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1)ผลักต้นนโยบายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนให้เป็นรูปธรรม 2)กำหนดปฏิบัติการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน โดยมุ่งเน้นระดับ "ครัวเรือนและชุมชน" ให้ได้ตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยชุมชนร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน "ตั้งแต่ต้นทางและให้ชุมชนเป็นผู้จัดการขยะมูลฝอยด้วยตัวเอง โดยเทศบาลให้การสนับสนุนความรู้ งบประมาณ อุปกรณ์ พร้อมใช้เครื่องมือทางการเงินและการบังคับใช้กฎระเบียบ เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนของเทศบาลนครนครศรีธรรมราชเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ภัทรภร ศิลปะเจริญ (2562) ได้ศึกษาการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลนครนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า 1)การเกิดขยะอันตรายจากชุมชนมีแหล่งกำเนิดจากกิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวัน 2)การจัดการขยะอันตรายที่แหล่งกำเนิด เทศบาลไม่มีนโยบายบังคับให้ชุมชนมีการคัดแยก แต่มีนโยบายในด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนในการคัดแยกตั้งแต่ต้นกำเนิดเพื่อลดขยะไปยังปลายทาง 3)การเก็บรวบรวมขยะอันตรายจากชุมชน จะมีเจ้าหน้าที่ออกเก็บ ขยะเป็นประจำทุกวัน ตั้งแต่เวลา 22.00 น. – 06.00 น. มีพนักงานประจำรถ 3 คน/คัน ไม่มีการจัดเก็บขยะอันตรายโดยเฉพาะ 4)การแปรรูปหรือการแปรสภาพขยะอันตรายจากชุมชน ขยะทั้งหมดไม่ได้มีการแปรสภาพก่อนทิ้ง 5)การขนถ่ายและการขนส่งขยะ เทศบาลจะดำเนินการ ขนส่งขยะที่จดัเก็บได้ทั้งหมดในแต่ละวันไปยังบ่อฝังกลบขยะของเทศบาลโดยตรง เป็นประจำทุกวัน และมีการจดบันทึก

ปริมาณขยะ ณ บ่อขยะ และ 6)การกำจัดขยะจากชุมชน ใช้วิธีการการกำจัดนำไปส่งให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการกำจัดปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดการขยะอันตรายจากชุมชน พบว่า 1)การเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในพื้นที่เทศบาลนครปฐม รวมถึงขยะอันตราย 2)การไม่คัดแยกขยะอันตรายของประชาชนก่อนทิ้ง ทำให้เทศบาลสิ้นเปลืองเวลาและ ค่าใช้จ่ายในการคัดแยกขยะ 3)การแปรสภาพเพื่อนำกลับเข้าสู่การใช้ประโยชน์ใหม่ขยะยังมีน้อย 4)การขนถ่ายและการขนส่งเกิดปัญหาจากเส้นทางการจราจรที่เข้าไปค่อนข้างแคบ 5)การกำจัดขยะอันตรายจากชุมชน ทางเทศบาลไม่ได้ดำเนินการเองแต่จะขนส่งไปกำจัดยังองค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี (2563) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองตาม “หลักอปริหานิยธรรม” โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุการศึกษา อาชีพ รายได้ หลักอปริหานิยธรรมต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

4) ข้อเสนอแนะพบว่า ประชาชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความโปร่งใส ควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ควรติดตามการปกครองส่วนท้องถิ่นของตนอย่างทั่วถึงผ่านช่องทางสื่อออนไลน์และ บอร์ดประชาสัมพันธ์ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประชุมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อเสนอปัญหาและหาทางแก้ไขร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนา

สุนทร ปัญญะพงษ์, อัญชลี ชัยศรี, ทัศไนยวรรณ ดวงมาลา, วิมลศิลป์ ปรุงชัยภูมิ (2563) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า สำหรับสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่ามีสถานการณ์ปัญหาขยะในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 87.10 ขยะในครัวเรือนเป็นถุงพลาสติกหรือขวดพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 66.30 มีขยะในชุมชนเป็นประเภทถุงพลาสติกหรือขวดพลาสติก คิดเป็นร้อยละ 72.30 ครัวเรือนไม่คัดแยกขยะก่อนทิ้ง คิดเป็นร้อยละ 55.40 ความถี่ในการเก็บขยะของ ชุมชนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 35.60 ช่วงเวลาในการเก็บขยะตอนเช้า คิดเป็นร้อยละ 28.70 วิธีการในการกำจัดขยะแบบทิ้งลงถังขยะ คิดเป็นร้อยละ 56.40 ผลกระทบจากปัญหา ขยะในชุมชนคือส่งกลิ่นเหม็น คิดเป็นร้อยละ 59.40 ส่วนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการขยะมูลฝอยของชุมชน พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้าน นาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.29 (S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 (S.D. = 0.69) รองลงมาคือด้านการมี ส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.31 (S.D.

= 0.67) และด้านการมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 (S.D. = 0.72) ตามลำดับ

อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ(2563) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน : กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น ผลวิจัยพบว่า 1)ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 67 คน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นหญิง ร้อยละ 65.67 เป็นชาย ร้อยละ 34.33 อายุ 31-40 ปี ร้อยละ 37.31 อายุ 21 -30 ปี ร้อยละ 31.34 อายุ 41 -50 ปี ร้อยละ 28.36 และอายุต่ำกว่า 21 ปี ร้อยละ 2.99 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 70.15 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 25.37 ปริญญาโท ร้อยละ 2.99 และปริญญาเอก ร้อยละ 1.49 ตำแหน่งพนักงานจ้าง ร้อยละ 53.73 ข้าราชการ ร้อยละ 43.28 และลูกจ้างประจ า ร้อยละ 2.99 2)การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ด้านพร้อมเพรียงในการประชุม มาประชุม เลิกประชุมและทำภารกิจอื่น ๆ ให้พร้อมกัน อยู่ในระดับมากที่สุด 3)ด้านไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติ หรือล้มเลิกข้อบัญญัติต่าง ๆ อยู่ในระดับ มากที่สุด 4) ด้านเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา และรับฟังคำแนะนำจากท่าน อยู่ในระดับมากที่สุด 5) ด้านไม่ข่มเหงหรือล่วงเกินสตรี อยู่ในระดับมากที่สุด 6) ด้านเคารพสักการะปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และรูปเคารพต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด 7) ด้านให้ความคุ้มครองพระสงฆ์ผู้ทรงศีลและนักบวชอื่น ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด

นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ (2565) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยข้อมูลผลการศึกษาโดยนำเสนอเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ 1.ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชน 2.การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน และ 3.การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย จากผลการศึกษา ทั้ง 3 ด้าน พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของประชาชน พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 43.42 และ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.57 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 รองลงมามีอายุ 51 - 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.29 และ อายุ 61 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 12.86 ระดับการศึกษาส่วน ใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 22.57 รองลงมามีการศึกษาอยู่ในระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 22.57 ไม่ได้เรียนและสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.43 การประกอบ อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 34.86 รองลงมามีประกอบ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.71 ส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,001 – 10,000บาท คิดเป็น ร้อยละ 45.14 รองลงมามีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 22.57 และ น้อยที่สุดมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.71 ผู้ตอบแบบสอบถามได้ จำแนกประเภทมูลฝอย ในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่วัน ได้แก่ เศษพืชผัก ผลไม้เศษอาหารคิดเป็นร้อยละ 36.86 รองลงมาคือ ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด คิดเป็นร้อยละ18.86 ลักษณะการเก็บรวบรวมมูลฝอยที่ทำเป็นประจำมากที่สุดแยกประเภทมูลฝอยที่

ย่อยสลายได้ (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง) คิดเป็นร้อยละ 34.29 รองลงมา ได้แก่ เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท คิดเป็น ร้อยละ 27.14

2. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับขยะมูลฝอยของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ การจัดการขยะมูลฝอยจำแนกตาม แหล่งให้ข่าวสาร ได้แก่ โทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 45.70 รองลงมา คือ เอกสารเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ของ อบต. คิดเป็นร้อยละ 16.29 ผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 13.14 วิทยุและ เพื่อนบ้าน/คนในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 10.86 หอกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 10.00 หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารสื่อออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 8.00 การเข้าร่วมโครงการ / กิจกรรมของชุมชน คิดเป็นร้อยละ 6.29 สื่อ ออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 3.43 เจ้าหน้าที่รัฐ คิดเป็นร้อยละ 3.43 และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 2.29 ตามล าดับ ความถี่ของการได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องมูลฝอย ได้แก่ สัปดาห์ละครั้งคิดเป็นร้อยละ 51.43 ระยะเวลา 2 สัปดาห์ต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 18.86ระยะเวลา1 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 16.57ระยะเวลาทุกวันคิดเป็น ร้อยละ 6.29 ระยะเวลา 3 เดือนต่อครั้งและมากกว่า 3 เดือนต่อครั้ง คิดเป็นร้อยละ 3.43

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตพื้นที่ตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับมาก อันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับน้อยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเขตพื้นที่ตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วม วิเคราะห์ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในชุมชนเพื่อจัดทำโครงการ/ กิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มีส่วนร่วมการประชุมประชาคมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการจัดการขยะ มูลฝอยร่วมกับองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูล ฝอยด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ในเขตพื้นที่ตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีส่วนร่วม เสนอแนวทางการหรือการจัดการข้อร้องเรียนให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดเก็บขยะมูลฝอย อยู่ใน ระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมคัดแยกประเภทขยะ ก่อนนำไปทิ้งลงถังขยะหรือก่อนนำไปกำจัด อยู่ในระดับมาก

2.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” ผู้วิจัยได้ประมวลองค์ความรู้จากการทบทวนวรรณกรรมและนำมาสร้างกรอบแนวคิด โดยการด้านการจัดการขยะ ใช้หลักการ 1A3R (Avoid Reduce Reuse และ Recycle) การมีส่วนร่วมของประชาชนใช้หลักของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล 5 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ระดับที่ 2 การปรึกษาหารือ(To Consult) ระดับที่ 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) ระดับที่ 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) และระดับที่ 5 การ

เสริมอำนาจประชาชน (Empower) พร้อมทั้งนำ และหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการมาสร้างเป็นกรอบเพื่อการศึกษา โดยสามารถเขียนเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินงานการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นเชิงคุณภาพ เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อศึกษาเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 2) เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลหลัก

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.3 การเก็บรวมรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่หลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ บ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น และได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 25 คน ดังนี้

กลุ่มที่ 1	ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชนจำนวน 7 คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีตำบลบ้านแฮด รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านแฮด สมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านแฮด กำนันตำบลบ้านแฮด ผู้ใหญ่บ้านบ้านโนนกล้วยหอม ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านโนนกล้วยหอม 2คน
กลุ่มที่ 2	ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนต้นแบบ ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 7 คน
กลุ่มที่ 3	ประชาชนทั่วไป ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 10 คน
กลุ่มที่ 4	พระสงฆ์วัดศิริทรงธรรม บ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จำนวน 1 รูป

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย มีขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยเตรียมการด้านการหาความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการมีส่วนร่วม ศึกษาแนวคิด งานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง นโยบายและแผนในการจัดการขยะ หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัย และสร้างเครื่องมือวิจัย

3.2.2 ผู้วิจัยศึกษาเตรียมความรู้ ในเรื่องระเบียบวิธีวิจัย จรรยาบรรณของนักวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการขอคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ศึกษาประเด็นคำถามจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างคำถามให้ครอบคลุมขอบเขตการวิจัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก วิธีการสัมภาษณ์แบบ focus group

3.2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย รับรองแบบแนวทางการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ พระครูปลัดสุรวุฒิ จนฺทธมฺโม อาจารย์หลักสูตร ปริญญาเอก บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาวิจัยพุทธศาสตร์และปรัชญา, ผศ.ดร. ผศ.ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล อาจารย์หลักสูตร ปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการปกครอง และ ผศ.ดร.ธนกร ชูสุขเสริม อาจารย์หลักสูตร ปริญญาโท คณะศาสนาและปรัชญา สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน คือการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสาร (Review data) ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้านวิชาการจากแหล่งข้อมูล และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ เช่น งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารทางวิชาการ วารสาร ข้อมูลจากอินเตอร์เน็ต

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Data) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก วิธีการสัมภาษณ์แบบ focus group ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบเจาะจงจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้ศึกษาดำเนินการขอหนังสือนำส่งจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเชิงลึกโดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

2.2 ผู้ศึกษานัดหมายวัน เวลา และสถานที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.3 ผู้ศึกษาดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้รูปแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์โดยการใช้ประเด็นคำถามตามที่กำหนดไว้ ผู้สัมภาษณ์จะเริ่มจากการแนะนำตนเอง แนะนำวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และวัตถุประสงค์ของการวิจัย และพยายามสร้างบรรยากาศการสัมภาษณ์แบบเป็นกันเอง หลีกเลี่ยงคำถามที่ไม่เหมาะสม หรือคำถามที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง ผู้สัมภาษณ์จะเริ่มสนทนาจากคำถามที่กำหนดไว้ พร้อมบันทึกเสียงคำตอบทั้งหมดไว้เป็นคลิปเสียง สัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิดที่จะนำเข้าสู่ประเด็นการศึกษา และให้อิสระกับผู้ถูกสัมภาษณ์ในการตอบคำถาม

2.4 นำเทปบันทึกเสียงมาฟังซ้ำและพิมพ์เป็นข้อความโดยสรุปตามข้อคำถามที่กำหนด รวบรวม เพื่อวิเคราะห์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจำแนกเป็นประเด็น และเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้ เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

3. การสังเคราะห์ข้อมูลสร้างข้อสรุป

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

3.5 การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

การศึกษาวิจัย ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง (Data Triangulation) การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง กล่าวคือ มีการเก็บข้อมูลจากหลายกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เช่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนทั่วไป รวมทั้งพระสงฆ์

2. มีการตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) โดยมีอาจารย์ ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์เป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน และมีผู้ทรงคุณวุฒิด้าน การวิจัย รับรองแบบแนวทางการสัมภาษณ์ จำนวน 3 ท่าน

3. ความไว้วางใจได้ (Dependability) ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและอธิบายให้เห็นถึงขั้นตอนการทำวิจัยอย่างชัดเจน นำเสนอข้อมูลครบถ้วนและครอบคลุมในทุกกระบวนการทำวิจัย ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ focus group

บทที่ 4
ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม, ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม และศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 25 คน ดำเนินการลงพื้นที่ สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ณ วัดศิริทรงธรรม และศาลาประชาคมบ้านโนนกล้วยหอม เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566 เวลา 08.00 – 12.00 น. ทั้งนี้ แนวทางการสัมภาษณ์ได้ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จำแนกข้อมูลออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม7 ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

4.1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ สภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม

จากการศึกษาพบว่า 1)กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 25 คน จำแนกตามอายุ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากอายุอยู่ในระหว่าง 41-50 มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคืออายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 24 รองลงมาคืออายุอยู่ในระหว่าง 31-40 มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และน้อยที่สุดคืออายุอยู่ในระหว่าง 20-30 มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 16 2)กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 25 คน จำแนกตามระดับการศึกษา เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากมีระดับการศึกษาประถมศึกษา มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 44 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมาคือระดับปริญญาตรี มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 20 และน้อยที่สุดคือระดับปริญญาโท มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 8 3)กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 25 คน จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่วนมากมีประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ อยู่ในระหว่าง 2-4 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 36 และน้อยที่สุด คือประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ อยู่ในระหว่าง 1-2 ปี มีจำนวน 3 คน คิดเป็น ร้อยละ 12

ประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 ย้ายมาจากชุมชนบ้านขามเปี้ย หมู่ที่ 5 ในปี พ.ศ.2493 โดยการอพยพออกมาพร้อมกันจำนวน 4 ครัวเรือน ดังนี้

1.พ่อคำพู แม่ลำไย อิ้นพวง 2. พ่อยอย แม่สังข์ สินทร

3. พ่อพาง แม่เฮียน อิ้นพวง 4. พ่อเส็ง แม่ลิ่ว แสนหล้า

ปีต่อๆ มาได้มีราษฎรโยกย้ายมาจากบ้านขามเปี้ย มาตั้งถิ่นฐาน จำนวนครัวเรือนมากขึ้น รวมเป็น 42 ครัวเรือน ตลอดระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่นี่ นายคำภู อิ้นพวง ได้นำกล้วยหอมมาปลูก ชาวบ้านเห็นเป็นกล้วยหอมที่มีลูกดกและโตมาก มีกลิ่นหอม รสชาติอร่อย จึงขยายการปลูกกล้วยหอมทุกครัวเรือน มีกล้วยจำนวนมากจึงได้เรียกกันว่า บ้านโนนกล้วยหอม จนติดปากกันต่อ ๆ ไป

พอถึงปี พ.ศ.2510 เดือนกรกฎาคม วันที่ 10 จึงได้มีการตั้งเป็นหมู่บ้านถาวร คือมีการเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้น นายสมัย สินทร ได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ปี พ.ศ.2536 นายสมัย สินทร เกษียณอายุครบ 60 ปี รวมแล้วนายสมัย เป็นผู้ใหญ่บ้าน 26 ปี 8 เดือน

จึงได้ทำการเลือก ผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่ โดยได้ นายเป็งศูนย์ อิ้นพวง เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 2 เป็นได้อยู่ 3 ปี นายเป็งศูนย์ อิ้นพวง ได้เสียชีวิตลงด้วยโรคมะเร็ง จึงได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นใหม่ โดยได้นายธวัชชัย แสนหล้า ในปี พ.ศ.2540 เป็นผู้ใหญ่บ้านคนที่ 3 นายธวัชชัย แสนหล่า ได้เป็นผู้ใหญ่บ้านอยู่ได้ 5 ปีก็มีการจัดตั้งเป็นชุมชนในเขตเทศบาลจึงได้ยกเลิกการมีผู้ใหญ่บ้าน จึงได้แต่งตั้งให้เป็นประธานชุมชนแทน แต่การเป็นประธานชุมชนทางราชการมองเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมจึงได้มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านขึ้นมาใหม่ ชาวบ้านเลยยกเอานายธวัชชัย แสนหล้า คนเดิมเพราะไม่มีคนลงแข่งในปี พ.ศ.2547 เดือน พฤศจิกายน จนถึงปี พ.ศ.2552 เดือน กุมภาพันธ์ ก็ครบวาระ 5 ปี

วันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2552 มีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านใหม่ได้นายไพโรจน์ จำพร เป็นผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นคนที่มีบทบาทอย่างมากในการขับเคลื่อนการการจัดการขยะ และเกษียณอายุราชการไปเมื่อปี พ.ศ.2561 ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันคือ นายสมควร พิเนตร ซึ่งในสมัยที่นายไพโรจน์ จำพร เป็นผู้ใหญ่บ้าน นายสมควร พิเนตร เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการการจัดการขยะของบ้านโนนกล้วยหอมเช่นกัน

พ.ศ.2556 ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 ได้รับความอนุเคราะห์งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อดำเนินการโครงการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างครบวงจร จำนวนเงิน 5,000 บาท โดยมีเทศบาลตำบลบ้านแฮด เป็นพี่เลี้ยงในการบริหารจัดการโครงการก่อให้เกิดกิจกรรม ธนาคารขยะในชุมชน โครงการอบรมให้ความรู้การคัดแยกขยะในชุมชน โครงการผลิตปุ๋ยชีวภาพ EM โครงการการจัดการขยะอันตรายในชุมชน โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ โดยกำหนดให้ใช้สถานที่ ศาลากลางบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 เป็นสถานที่แหล่งให้ความรู้ในชุมชนต่อเนื่อง

ปัญหาขยะเริ่มได้รับความสำคัญมากขึ้น เนื่องจากขยะเป็นสาเหตุให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในหลายๆด้าน ซึ่งหากมีการจัดการที่ไม่ถูกหลักสุขาภิบาล ขยะก็จะกลายเป็นแหล่งปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ทั้งเป็นมลพิษทางอากาศจากการเผาขยะ, มลพิษทางน้ำ

จากการทิ้งขยะลงสู่แหล่งน้ำและน้ำขยะนั้นก็จะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและพาหะนำโรคต่างๆ ทำลายทัศนีย์ภาพ และยังเป็นสาเหตุก่อให้เกิดภาวะโลกร้อน บ้านโนนกล้วยหอมเล็งเห็นความสำคัญของปัญหาขยะ จึงรณรงค์สร้างความตระหนัก รวมทั้งสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะ ให้เกิดขึ้นกับชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทุกคนในชมชนเกิดการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณ และคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ ในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน อีกทั้งหน่วยงานรัฐยังช่วยส่งเสริมให้เกิดชุมชนปลอดขยะ Zero Waste มีการถ่ายทอดความรู้แนวทางในการจัดการขยะ และมีตัวอย่างกรณีศึกษาชุมชนปลอดขยะที่ประสบความสำเร็จ ทำให้บ้านโนนกล้วยหอมสามารถนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติทำให้ทราบว่าการจัดการขยะด้วยตนเองทำได้ง่ายกว่าที่คาดคิดไว้ เมื่อกลุ่มผู้นำมีความเข้าใจ ก็ขยายผลโดยการถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนในชุมชน เกี่ยวกับการแบ่งประเภทของขยะ และแนวทางการจัดการขยะแต่ละประเภท รวมไปถึงการใช้ประโยชน์จากขยะ เพื่อประโยชน์ต่อ ประชาชน ชุมชน เพื่อหมุนเวียนทรัพยากรธรรมชาติกลับมาใช้ใหม่อย่างมีคุณค่า

พ.ศ. 2561 เทศบาลตำบลบ้านแฮด ได้เสนอให้ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 เป็นชุมชนที่มีการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างเป็นะบบ จากสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้รับรางวัลจากให้ บ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 เป็นชุมชนที่มีการบริหารจัดการขยะระดับดีเยี่ยม เป็นความภาคภูมิใจให้บ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 มีกำลังใจที่จะพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เทศบาลตำบลบ้านแฮด ให้เสนอให้ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 ระดับ m เป็นชุมชนเข้าร่วมโครงการจากกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม โครงการ Zero waste ผ่านเข้ารอบการคัดเลือกรอบที่ 1 ในระดับจังหวัดขอนแก่น ได้รับใบประกาศการดำเนินกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ(Zero waste 2561) จังหวัดขอนแก่น และได้เป็นตัวแทนชุมชนปลอดขยะเข้ารอบชุมชนปลอดขยะระดับประเทศ ได้รับโล่รางวัลชุมชนปลอดขยะ Zero waste พร้อมเงิน จำนวน 10,000 บาท และในเดือนตุลาคม ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ได้รับรางวัลรางชนะเลิศอันดับที่ 2 ระดับประเทศ m โดยได้รับถ้วยรางวัลพร้อมเงินจำนวน 20,000 บาท สร้างความภูมิใจให้กับชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 และเป็นที่รู้จักด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนต้นแบบให้กับชุมชนหน่วยงานอื่นอย่างกว้างขวาง ทำให้ชุมชนความพร้อมเข้มแข็งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนครบวงจรอย่างน่าภูมิใจจากการบริหารจัดการขยะในชุมชนในชุมชนมีความเข้มแข็งด้านการจัดการขยะในชุมชนเป็นอย่างมาก

ผลลัพธ์ ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 เป็นชุมชนเข้าร่วมโครงการจากกรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม โครงการ Zero waste ชุมชนปลอดขยะทำให้มีความพร้อมเข้มแข็งเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างครบวงจรอย่างน่าภูมิใจจากการบริหารจัดการขยะในชุมชนในชุมชนมีความเข้มแข็งด้านการจัดการขยะในชุมชนเป็นอย่างมาก กิจกรรมการเรียนรู้ระบบ “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 การ

ดำเนินกิจกรรมจะประกอบไปด้วยชุดกิจกรรมเรียนรู้เพื่อให้บ้านเรือน ชุมชน หน่วยงาน สถานศึกษา และอื่นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ เข้าฝึกอบรมให้ความรู้สามารถนำเอาชุดกิจกรรมการจัดการขยะ ไปขับเคลื่อนในหน่วยงาน ชุมชน สถานประกอบการ อื่นๆ

4.1.1 ข้อมูลการจัดทำสถิติปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6

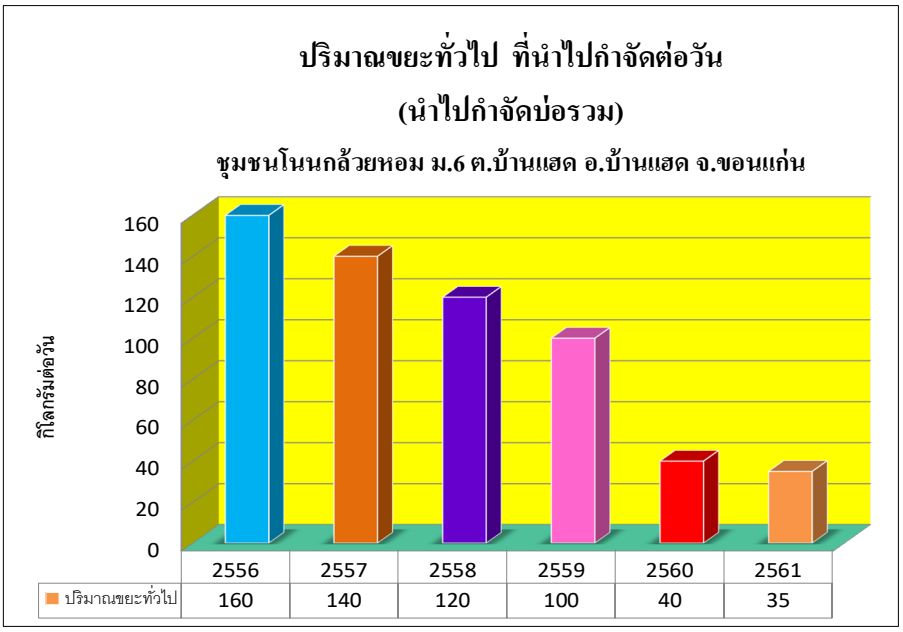

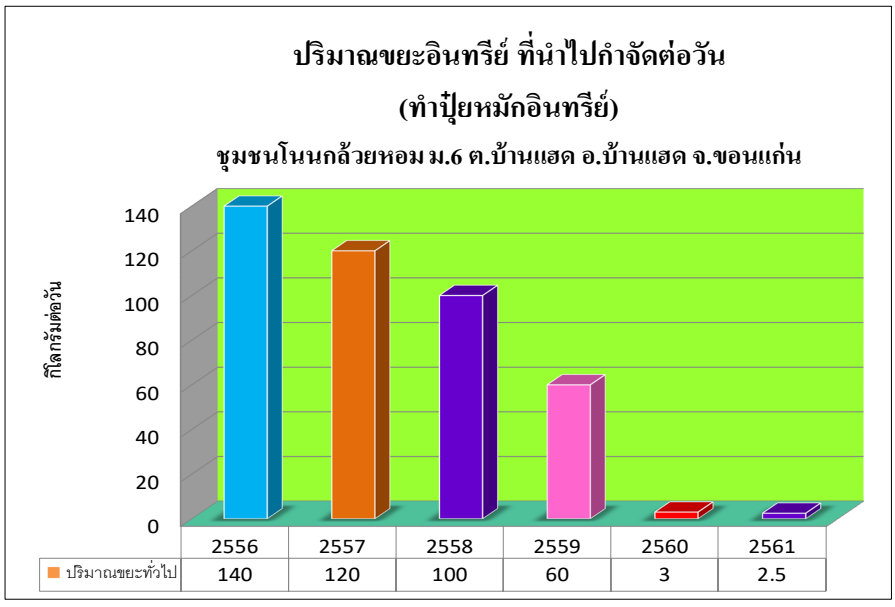

ที่มา: กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562

4.1.2 ข้อมูลการจัดทำสถิติปริมาณขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านกล้วยหอม หมู่ที่ 6

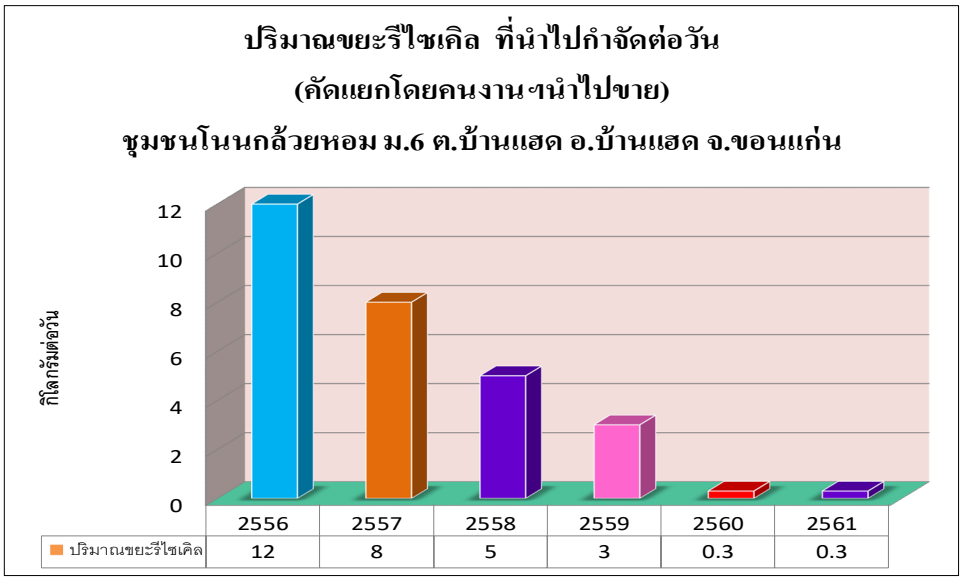

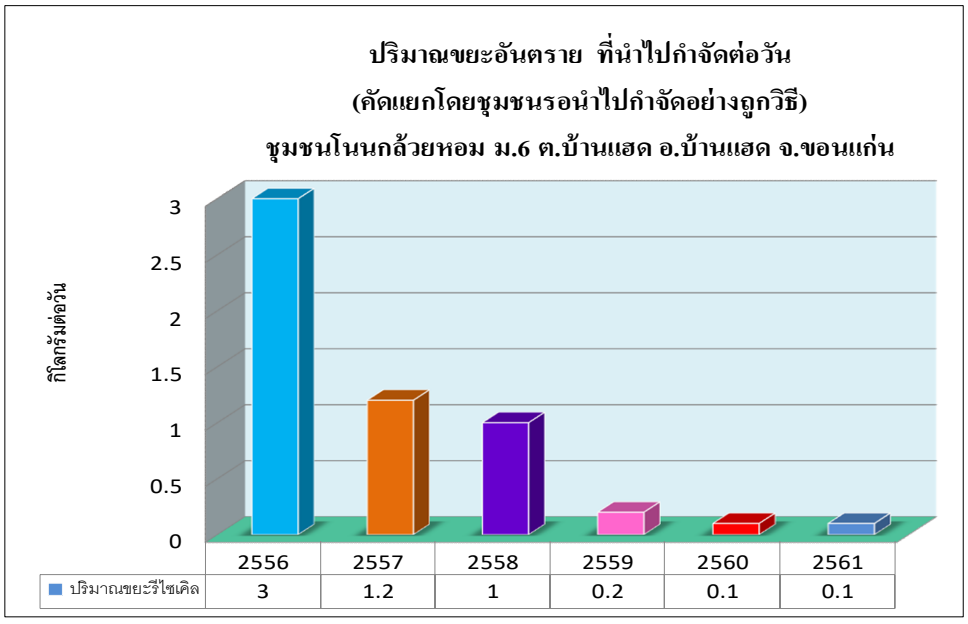

4.2 แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

แหล่งเรียนรู้การจัดการขยะ ชุมชนโนนกล้วยหอมจำนวน 7 แหล่ง

1) แหล่งเรียนรู้ธนาคารขยะเพื่อชุมชน คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 7 คน ได้มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ธนาคารขยะเพื่อชุมชน โดยมี นาย ก (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....ทุกมื้อนิ*

คณะกรรมการบ้านเฮ้าเฮ้ามีการรวมกลุ่มในการจัดการขยะ โดยเฉพาะพี่น้องคณะกรรมเฮ้านิละที่ช่วยเหลือกัน.....” ซึ้งจากการกล่าวของ นาย ก มีความสอดคล้องกับ นาง ข ที่ได้กล่าวว่า *“...ข่อยกะมีความคิดคิดเจ้านั้นละ...”*(สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ เมื่อ วันที่ 6 มีนาคม 2566)

“การจัดตั้งธนาคารขยะเพื่อชุมชน ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคประชาชน ภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ โดยมีการให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล ทำให้ทุกครัวเรือนในชุมชนสามารถคัดแยกขยะแต่ละประเภทได้อย่างถูกต้อง ทำการรับซื้อขยะรีไซเคิล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 มีผลกำไรในการรับซื้อขยะครั้งแรกประมาณ 1,000 บาท นำมาเป็นสวัสดิการให้กับคนในชุมชน เพื่อการบริหารจัดการในกิจกรรมสาธารณะของชุมชนและการใช้เป็นงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ภายหลังที่มีการดำเนินการบริหารจัดการขยะในครัวเรือน ทำให้ครัวเรือนจัดการขยะได้เอง ความถี่ในการรับซื้อขยะลดลง จากเดือนละ 1 ครั้ง เป็น 2-3 เดือนต่อครั้ง จนกระทั่งปัจจุบันไม่มีการรับซื้อขยะ เป็นเพียงแหล่งเรียนรู้ต้นแบบการดำเนินงานธนาคารขยะชุมชนให้กับผู้สนใจและผู้ศึกษาดูงานเท่านั้น” (วิทยากรแหล่งเรียนรู้ :นาย ก (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

2) แหล่งเรียนรู้เยาวชนต้นกล้ารักษ์สิ่งแวดล้อม มีสมาชิกทั้งหมด 58 คน มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ต้นกล้ารักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมี นาย ข (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....พี่น้องไทบ้านเฮารวมตัวกันได้ประมาณซาวห้าคน ตอนปี2560 นัดมาพ้อกันซุกวันเสาร์ ปั่นจักรยานแบ่งกันเป๋น5สาย ออกไปตามซอยต่างๆ แล่วกะไปเบิ่งไปสอนเขาเฮ็ด เอาธงไปนำ รอบแรกกะแจกธงสีไว่ตามเกนณ์ บาดเสาร์ลุนกะไปไหม่ เบิ่งใหม่ คะแนนแต่ละเฮียนกะเพิ่มขึ่น .....”* ซึ่ง นาง ค ได้กล่าวเสริมขึ้นว่า *“...เฮากะเอิ้นเด็กน้อยมาเอ็ดนำ ปั่นไปนำ ไทบ้านกะสนใจเอ็ดนำหลายขึ่น แข่งกันคัดแยกสิไค่เปลี่ยนสีธง มันกะม่วนเนาะ...”* (สัมภาษณ์เมื่อ วันที่ 6 มีนาคม 2566) “เด็กและเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมด้านสิ่งแวดล้อม เกิดจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้จากการคัดแยกขยะ จนเกิดเป็นจิตอาสาแกนนำ ในการคัดแยกขยะ ซึ่งสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้รวมถึงสามารถสาธิตวิธีการคัดแยกขยะให้กับคนในครอบครัว คนในชุมชน และยังมีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทุกเย็นวันเสาร์ เช่น การปั่นจักรยานรอบหมู่บ้าน เพื่อสอดส่องดูแลความสะอาด ความเรียบร้อยรอบหมู่บ้าน ตรวจติดตามประเมินผลการ คัดแยกแต่ละครัวเรือนแทนด้วยสัญลักษณ์ธงสีต่างๆตามระดับที่ได้รับการประเมิน และกลุ่มเด็กและเยาวชนยังได้รับการฝึกอบรมเรื่องการดูแลสุขภาพจากเครือข่าย รพสต.ขามเปี้ย และเทศบาลตำบลบ้านแฮด จนสามารถถ่ายทอดความรู้และช่วยดูแลสุขภาพเบื้องต้นให้กับคนในชุมชน โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับกลุ่ม อสม. ในชุมชน การประเมินการจัดการขยะในครัวเรือน ธง 4 สี ได้แก่ สีแดง สีเหลือง สีเขียว และสีชมพู” ครัวเรือนที่ผ่านการประเมินการคัดแยกขยะโดยกลุ่มเยาวชนต้นกล้ารักษ์สิ่งแวดล้อม มีแนวโน้มการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะครัวเรือนในระดับที่ดีขึ้นเรื่อยๆ” พบว่าในปี 2560 ครัวเรือน อยู่ในระดับ ดี-ดีมาก 50 ครัวเรือน, ในปี 2561 ครัวเรือนอยู่

ระดับ ดี-ดีเยี่ยม 140 ครัวเรือน และในปี 2562 ครัวเรือนอยู่ระดับ ดีต้นแบบ 166 ครัวเรือน ซึ่งมีเกณฑ์ดังนี้ (วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาย ข (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

0 ระดับคะแนน ลักษณะการคัดแยกขยะ ระดับการคัดแยกขยะ สีธงสัญลักษณ์ไม่มีการคัดแยกขยะ อยู่ในเกณฑ์ ปรับปรุง ได้รับธงสีแดง

1 มีการคัดแยกขยะตั้งแต่ 3 ประเภทขึ้นไป ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ ได้รับธงสีเหลือง

2 มีการคัดแยกขยะ 4 ประเภท ได้แก่ ขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย และขยะย่อยสลาย อยู่ในเกณฑ์ ดี ได้รับธงสีเหลือง

3 มีการคัดแยกขยะ 4 ประเภทและมีหลุมฝังกลบ อยู่ในเกณฑ์ ดีมาก ได้รับธงสีเขียว

4 มีการคัดแยกขยะ 4 ประเภท มีหลุมฝังกลบและมีการคัดแยกขยะรีไซเคิลออกเป็นประเภทๆ ได้แก่ขยะพลาสติก แก้ว และอลูมิเนียม มีการนำหลัก 3R ไปใช้ อยู่ในเกณฑ์ ดีเยี่ยม ได้รับธงสีเขียว

5 มีการคัดแยกขยะ 4 ประเภท มีหลุมฝังกลบมีการทำปุ๋ยหมักและมีการคัดแยกขยะ รีไซเคิลออกเป็นประเภทๆ ได้แก่ ขยะพลาสติก แก้ว อลูมิเนียม ขวดสี และมีการนำขยะไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยใช้หลัก 3R อยู่ในเกณฑ์ ต้นแบบ ได้รับธงสีชมพู

3) แหล่งเรียนรู้ร้านค้าเสี่ยงทาย มีคณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 5 คน มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ร้านค้าเสี่ยงทาย โดยมี นาง ค (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....แรกเลียแม่กะอยากให้ถุงพลาสติกมันลดลง เฮียนแม่ขายของซื่อถุงมาเป็นแพ็ค คราวเดวกะเหมิด ใส่ของไห่เขา บาดซุ้มเฮาพากันลดขยะ กะมีคนเอาถุงผ้ามาไห่ แม่กะแจกผุเฒ่า ยามผุเฒ่ามาซื่อกะใส่ถุงผ้าไห่เพิ่น เทือหน้ากะไห่เอาถุงใบเดิมมา คนหนุ่มสาวแม่กะใส่ถุงกระดาษไห่ ยามลุนผุใดซื่อของบ่เอาถุง สิได้คูปอง 1 ใบ สะสมไว้.....”* ซึ่ง นาง ง ได้กล่าวเสริมขึ้นว่า *“...มีเอกชนเขาเอาของมาไห่นำ เดือนละซาวถึง30 กะเอาของนี่มาจับสลาก แจกไทบ้านเฮา...”* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) “ภายหลังที่เริ่มมีการดำเนินงานการบริหารจัดการขยะครัวเรือนในชุมชน ร้านค้าได้เข้าร่วมอบรมและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเทศบาลตำบลบ้านแฮดและสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 10 เกิดแนวคิดในการจัดทำเป็นกฎกติกาของร้านค้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการบริหารจัดการขยะครัวเรือนตามหลักการลดใช้ ใช้ซ้ำ นำกลับมาใช้ใหม่ มีของรางวัลสำหรับผู้ที่ร่วมกิจกรรมกับร้านค้าเป็นรางวัลเล็กๆน้อยๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐ เอกชนในพื้นที่ตำบลบ้านแฮดและผู้มีจิตอาสาในชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับคนในชุมชนลดการใช้ถุงพลาสติก สนับสนุนส่งเสริมให้ใช้ ตะกร้า กระติกน้ำแข็ง และถุงผ้า ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มาจากการแปรรูปขยะจำพวกเศษผ้าที่ไม่ใช้แล้วภายในชุมชน โดยผู้ที่นำผลิตภัณฑ์เหล่านี้มาซื้อของที่ร้านค้าจะได้รับคูปอง เขียนชื่อ-สกุล เบอร์โทรศัพท์ หย่อนลงในกล่องเพื่อลุ้นรับของสมนาคุณจากร้านค้าชุมชน 1-2 เดือนต่อครั้ง ภายหลังการดำเนินกิจกรรมการใช้

ถุงพลาสติกลดลงจาก 3,000 ใบ เหลือเพียง 300 ใบ สามารถประหยัดเงินซื้อถุงพลาสติกจาก 360 บาทต่อเดือนลดลงเหลือ 36 บาทต่อเดือน" วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาง ค (นามแฝง) ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

4) แหล่งการเรียนรู้ผักสวนครัวรั้วกินได้/เลี้ยงไก่ไข่ มีคณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 3 คน มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ผักสวนครัวรั้วกินได้ โดยมี นาง ง (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *"....ตะก่อนพี่น้องเฮาทิ้งเศษอาหารลงถังขยะ ใส่ลงไปนำกันเหมิดขยะเปียกขยะแห่งปนกันทั่วทีบ พอเฮาเริ่มแยกขยะมีคนมาสอนมาพาเฮ็ดกะเข่าใจ เฮ้ดนำเพิ่นวา แนวเศษอาหารเฮากะเริ่มฝั่งแน เฮ็ดน้ำหมักชีวภาพแน เพิ่นสอนไห่เหมิด น้ำหมักหนิปลอดสารเคมีเด๊ เอามาใส่ผักซุ่มข่า ตะไคร้ แนวรั้วแต่ละเฮียนงามกะด้อ กินกะซ่ำบายใจบ่ย่านสารเคมีคือซื้อนำตลาด....."* โดยมี นาง จ (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *"...น้ำซาวข่าวเฮากะบ่เททิ่ม เอาไปเทใส่ต้นไม้เขียวดีคือหยังหนิ..."* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) "จากการที่แกนนำชุมชนได้ไปศึกษาดูงานที่บ้านหนองโพรง เทศบาลตำบลอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เกี่ยวกับการจัดการขยะและเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้เกิดแรงบันดาลใจในการน้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) มาปรับใช้ โดยริเริ่มเปลี่ยนแปลงการใช้สอยพื้นที่บ้านของตนให้เกิดประโยชน์สูงสุด เปลี่ยนจากพื้นที่ว่าง ให้กลายเป็นที่สำหรับการปลูกผัก เลี้ยง ไก่ไข่ ซึ่งไข่ไก่ที่ได้จะแบ่งออกเป็นส่วนๆ โดยทุกๆ 5 ฟอง จะมีส่วนที่นำไปขายเอาเงินเข้ากองกลางชุมชน 2 ฟอง เป็นค่าหัวอาหารของไก่ 2 ฟอง และให้จิตอาสาที่เป็นผู้เลี้ยงไก่ 1 ฟอง มีการทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากเศษอาหาร ใบไม้แห้งทำน้ำยาล้างจาน และน้ำยาเอนกประสงค์ใช้เองในครัวเรือน ทำขายและแบ่งปันกันระหว่างกลุ่มจัดการขยะอินทรีย์และคนในชุมชน กลายเป็นครัวเรือนต้นแบบให้กับครัวเรือนใกล้เคียง ดังแนวทาง "เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย พึ่งตนเอง และช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น" วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาง ง (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

5) แหล่งเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้การจัดการสิ่งแวดล้อม โดยมี นาง จ (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *"....เมื่อก่อนเราไม่มีการคัดแยกขยะ เมื่อมาถึงจุดหมายผู้โดยสารลงจากรถ ทิ้งขยะไว้เต็ม พนักงานเอาไปทิ้งรวมกันไม่ได้แยก พอผู้ใหญ่ไพโรจน์ร่วมกับเทศบาลตำบลล้านแฮดมาพาเราทำ พาไปดูบ้านโนนกล้วยหอมคัดแยก เราเลยมาวางมาตรการที่สมบัติทัวร์ ให้พนักงานที่คัดแยกขยะ ขวดพลาสติดเอาไปขาย ขยะเปียกทำน้ำหมัก และเรากับชุมชนทำอีกหลายกิจกรรม....."* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) "บริษัทสมบัติทัวร์และSCG เป็นองค์กรเอกชนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแฮด ซึ่งได้รับองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะและนำไปเผยแพร่และยึดถือเป็นแนวทางการปฏิบัติในบริษัท จนสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้การบริหารจัดการขยะและประสบการณ์ให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงานได้ อีกทั้งยังส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจในชุมชน โดยการนำผลิตภัณฑ์ที่ แปรรูปจากขยะในชุมชนไปวางขายที่บริษัทและขายให้กับ

เครือข่ายของบริษัท SCG” วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาง จ (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

6) แหล่งการเรียนรู้ขยะอันตรายต้นแบบ มีคณะกรรมการแหล่งเรียนรู้จำนวน 4 คน มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ขยะอันตรายต้นแบบ โดยมี นาย ฉ (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....ตะก่อนทิ่มรวมกันเหมิด วาตะอันได๋เป็นพลาสติก คั่นบ่แมนขยะเปียกกะเอาลงพลาสติกเหมิด บาดหนิเข็มมันกะตำมือคนเก็บขยะแล่ว.....”* โดยมี นาง จ (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“...เด๋วหนิอนามัยเพิ่นบ่ยอมเด้อ เบาหวานหนิไปเอายามาฉีด อนามัยไห่เอาเข็มอันเก่าไปแลก เก็บไปไห่เขาเบิ่ง บ่ซั่นบ่ได้เข็มใหม้...”* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) “โดยวิทยากรหลักเป็น อสม.ในหมู่บ้านที่ได้รับองค์ความรู้มาจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด รพ.สต.บ้านขามเปี้ย และโรงพยาบาลสิรินธร เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิธีการทิ้ง การคัดแยกและการเก็บรวบรวมขยะอันตรายอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลโดยไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ให้แก่คนในชุมชนและผู้ที่มาศึกษาดูงาน”วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาย ฉ (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

7) แหล่งเรียนรู้กลุ่มการจัดการขยะอินทรีย์ โดยการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้การจัดการขยะอินทรีย์ โดยทำปุ๋ยหมักวีวภาพ โดยมี นาย ช (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....กลุ่มเฮาเฮ็ดไปนำกันกับกลุ่มผักสวนครัวรั้วกินได้ ผุ๋ไดหมักเองกะอยู่กลุ่มนั้น ผุ๋ไดบ่หมักกะเอามานี่ เศษผักเศษผลไม้ สิมีกลุ่มแม่บ้านเฮ็ดยุ เอาไว้ดี ดีกว่าทิ่มซือไ ได้ประโยชน์พร้อม.....”* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) “มีคณะ กรรมการแหล่งเรียนรู้จำนวน 3 คน ได้รับการฝึกอบรมจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดขอนแก่น และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 10 ในการจัดการขยะอินทรีย์ ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของกิจกรรมดังกล่าวจึงนำมาปรับใช้ในครัวเรือของตนเอง จนสามารถเป็นแหล่งให้ความรู้ในการผลิตปุ๋ยจากขยะอินทรีย์และส่งเสริมให้ชุมชนใช้ปุ๋ยอินทรีย์ แทนการใช้ปุ๋ยเคมี แบ่งปันกันระหว่างกลุ่มผักสวนครัวรั้วกินได้ แบ่งปันกันในชุมชนโดยสามารถนำขยะอินทรีย์จำพวกเศษอาหาร เศษผักและผลไม้มาแลกน้ำหมักชีวภาพหรือปุ๋ยหมักอินทรีย์ได้ เป็นการลดต้นทุนการผลิตในภาคการเกษตรและเกิดความปลอดภัยต่อเกษตรกร ผู้บริโภค และส่งผลให้ดินมีคุณภาพที่ดี” วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาย ช (นามแฝง) (ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

8) แหล่งเรียนรู้กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าและวัสดุเหลือใช้ มีการพูดถึงแหล่งเรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าเหลือใช้ โดยมี นาง ซ (นามแฝง) ได้กล่าวว่า *“....พากันเฮ็ดซุกมื้อหนิ กะย้อนฮักมักสิเอ็ดแนวสวยๆงาม รวมกลุ่มกัน ผุ๋ไดว่างกะมาเอ็ด ผุ๋ไดยากกะบ่เป็นหยัง.....”* (สัมภาษณ์คณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ วันที่ 6 มีนาคม 2566) “มีคณะกรรมการแหล่งเรียนรู้ จำนวน 10 คน เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นจากการนำเศษวัสดุที่ต้องนำไปกำจัดเป็นปริมาณมากในแต่ละวัน มาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์และมีมูลค่า เช่น เศษผ้าเช็ดตัวนำมาแปรรูปเป็นกระถางต้นไม้ บ่อเลี้ยงปลา

หรือถังขยะจากผ้าเช็ดตัวเก่าชุบน้ำปูน ถุงผ้าจากเศษผ้า หมอนอิง เบาะรองนั่งจากเศษผ้าที่ยัดไส้ด้วยเศษผ้า เศษถุง พลาสติกและเศษหลอดพลาสติก ส่วนล็อตเตอรี่เก่าก็นำมาทำเหรียญโปรยทานและดอกไม้จันทน์ช่วยเหลือเวลาที่มีงานหรือพิธีต่างๆในชุมชน ทำให้ขยะทั่วไปที่ต้องนำไปกำจัดมีปริมาณลดลงและสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน” วิทยากรแหล่งเรียนรู้ : นาง ซ (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

จากข้อมูลข้างต้น พบว่าชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมานานกว่าสิบปี โดยผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มแรกที่มีส่วนร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านแฮด ดำเนินการขับเคลื่อนจัดการขยะ เมื่อรับนโยบายมาแล้ว ก็สามารถจัดประชุมประชาคม ให้ความรู้กับชาวบ้านเกี่ยวกับการจัดการขยะที่ถูกต้อง ทำให้คนในชุมชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ตั้งแต่ต้นทาง ถึงปลายทาง จนนำไปสู่รางวัลชนะเลิศชุมชนปลอดขยะ จะเห็นว่ากลุ่มผู้นำชุมชนมีระดับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดไว้ทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือการเข้ามามีบทบาท ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจประชาชน

“สมาชิกในบ้านทุกคนจะคัดแยกขยะตั้งแต่ระดับครัวเรือน เริ่มตั้งแต่ขยะชิ้นแรกของช่วงเช้า จนไปถึงขยะชิ้นสุดท้ายที่ถูกทิ้งก่อนเข้านอน จะได้รับการคัดแยก โดยในบ้านจะมีถังขยะ 2 ใบ แยกขยะอินทรีย์กับขยะรีไซเคิ้ล สำหรับบ้านที่มีพื้นที่กว้างขยะอินทรีย์จะถูกนำไปฝังในบริเวณบ้านตนเอง บ้านที่ไม่มีพื้นที่ฝังกลบเทศบาลจะมีบริการจัดเก็บขยะ โดยนำรถซาเล้ง(มอเตอร์ไซพ่วงข้าง)มาเก็บขยะวันเว้นวัน ส่วนขยะรีไซเคิลบางบ้านเก็บไว้ขายที่ธนาคารขยะของหมู่บ้าน บางบ้านก็เก็บไว้ขายร้านค้าของเก่านอกหมู่บ้าน ทุกคนในบ้านจะมีส่วนร่วมในการคัดแยก ซึ่งความรู้ในการคัดแยกขยะได้รับมาจากการที่เทศบาลตำบลบ้านแฮด จัดเจ้าหน้ามาประชาคมให้ความรู้ สมาชิกในครอบครัวที่ไปรับฟังมา ก็นำมาขยายต่อให้คนในบ้านเข้าใจการคัดแยก และปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน” นาย เอ (นามแฝง) ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมมีการประชุมประชาคมอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง คือเมื่อผู้ใหญ่บ้านไปประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อรับมอบนโยบายจากนายอำเภอ ก็กลับมาเรียกประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน และประกาศหอกระจายข่าวเชิญชาวบ้านมาร่วมรับฟัง ในการประชุมก็จะมีการรับทราบ หารือ เกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน บางครั้งจะมีหน่วยงานภายนอกมาศึกษาดูงาน ซึ่งส่วนใหญ่จะประสานมาทางเทศบาลตำบลบ้านแฮด ก็จะมีการเรียกประชุมเพื่อเตรียมความพร้อมในการต้อนรับ และการส่งต่อข้อมูลการจัดการขยะในชุมชน” นาย บี (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“ผู้ใหญ่บ้านจะประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวในหมู่บ้านเพื่อ นัดหมาย วัน เวลา ประชุม ชาวบ้านชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม จะมาเข้าร่วมประชุมอย่างน้อย 80 คน โดย 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน บ้านโนนกล้วยหอมมีครัวเรือนทั้งสิ้นประมาณ 160 ครัวเรือน ทุกคนที่มาประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา มาประชุมพร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน ไม่มีการมาลงชื่อเข้าร่วมประชุม แล้วกลับบ้านก่อนสิ้นสุดการประชุม” นาย ซี (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“การจัดการขยะในชุมชนบ้านโนกล้วยหอมเริ่มต้นเมื่อ ปี พ.ศ.2554 ผู้ใหญ่ไพโรจน์ จำพร ไปร่วมประชุมกับเทศบาล จึงทราบว่าเทศบาลตำบลบ้านแฮดกำลังขับเคลื่อนนโยบายการจัดการขยะ ตอนนั้นมี 2 หมู่บ้านดำเนินการนำร่องโครงการแล้ว ผู้ใหญ่ไพโรจน์จึงไปขอคำปรึกษาจากเทศบาลเพื่อหาทางออกร่วมกัน ขณะนั้นบ้านโนนกล้วยหอมประสบปัญหาขยะ แต่ละบ้าน หน้าบ้านมีขยะล้นถัง สกปรกเลอะเทอะ ใครๆก็บอกว่าไม่ใช่ขยะของเขา มองไปทางไหนก็เห็นแต่ขยะเต็มไปหมด บ้านไหนพอขยะล้นถังตัวเองก็เดินไปทิ้งถังบ้านคนอื่น และก็ทะเลาะกัน ขยะแต่ละอย่างไม่มีการคัดแยกเลย พวกเศษอาหารไหลเลอะถนน สกปรกมาก เห็นจนชินตา ชาวบ้านผลักภาระให้เทศบาลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดเก็บดูแล แม้แต่เศษไม้ เศษใบไม้ ชาวบ้านก็พากันเผา ไม่คำนึงถึงมลพิษที่กระจายลอยในหมู่บ้าน ช่วงเริ่มต้นแนวทางการจัดการขยะ เทศบาลตำบลบ้านแฮด จัดประชาคมให้ความรู้แก่คนในชุมชนเกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น หลังจากประชาคมครั้งแรกได้ทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน โดยครัวเรือนจะได้รับถังเล็กๆ 2 ใบ ให้แยกขยะอินทรีย์กับขยะทั่วไป และได้ถุงปุ๋ยอีก 2 ใบ สำหรับใส่ขยะรีไซเคิล เทศบาลจะเก็บถังขยะใบใหญ่ออกจากสายทางในชุมชนทั้งหมด และวางแผนการเก็บขยะด้วยรถซาเล้ง มีเจ้าหน้าที่มาเก็บทุกบ้านระยะแรกเก็บทุกวัน ต่อมาขยะน้อยลงก็เก็บวันเว้นวัน ซึ่งปัจจุบันคนในชุมชนก็ยึดถือ เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน” นาย ก (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“ในการเข้าร่วมประชุมของชุมชนบ้านโนกล้วยหอมตาม เด็ก และสตรี มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวทางแก้ไข ที่ประชุมไม่ได้แยกเพศ แยกวัย ความคิดเห็นของทุกเพศ ทุกวัยได้รับการยอมรับ ทั้งนี้หลายๆแหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาดูงานก็มีสตรี เป็นวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้และมีเด็กๆกลุ่มนึงมีส่วนร่วมโดยนัดกันการปั่นจักรยานไปตามบ้าน ทำหน้าที่เปลี่ยนสีธงที่ปักตามหน้าบ้านแต่ละหลัง” นาง ดี (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“การจัดการขยะวัดศิริทรงธรรมก็มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ร่วมประชุมประชาคม ร่วมคัดแยกขยะ ขยะภายในวัดได้รับการคัดแยกตามแนวทางเดียวกัน กับชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม วัดกับบ้าน เป็นเหมือนส่วนเดียวกัน รุ่งเช้าชาวบ้านไปจังหัน พระฉันเสร็จ ชาวบ้านกินต่อ เศษอาหารนำมาเทใส่ถัง ขวดพลาสติกใส่กระสอบ ตอนเพลก็ปฏิบัติเช่นเดียวกัน แม่ออกช่วยจัดการขยะภายในวัดตามแนวทางที่จัดการขยะที่บ้าน” นาง เอฟ (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“การเข้าร่วมประชุมประชาคมของชุมชนบ้านโนกล้วยหอม หากนโยบายที่รับมามีประเด็นที่ต้องขอความร่วมมือ หรือประชาสัมพันธ์ให้วัดทราบ ชาวบ้านจะไปนิมนต์พระที่วัดศิริทรงธรรม มาเข้าร่วมประชุมประชาคมด้วย จัดรถไปรับ ไปส่ง อำนวยความสะดวก แก่พระสงฆ์อย่างเต็มกำลัง ทั้งนี้ในที่ประชุมพระมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางแก้ไข และเป็นที่ยอมรับของที่ประชุม เป็นที่ยอมรับของชุมชน” นาย 1 (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“วัดศิริทรงธรรม และพระสงฆ์ เป็นรวมทางจิตใจ ของคนในชุมชนบ้านโนกล้วยหอม พระท่านให้ธรรม แนะนำสั่งสอนชาวบ้านตามหลักของพระพุทธศาสนา ชาวบ้านเชื่อฟังคำสอน บ้านโนนกล้วยหอมไม่มีเหตุลักเล็กขโมยน้อย ไม่มีอาชกรรมในหมู่บ้าน ขณะเดียวกันพระสงฆ์ก็ร่วมขับเคลื่อนนโยบายรัฐ ภารกิจต่างๆที่เกิดและทำในชุมชน ทุกครั้งที่ชาวบ้านขอความร่วมมือจากพระสงฆ์ จะได้รับความเมตตา และความร่วมมือจากท่านเสมอ” นาย เจ (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“ทุกคนในที่ประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียม ทุกเพศ ทุกวัย ให้เกียรติและเคารพซึ่งกันและกัน มาประชุมพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน นอกจากแก้ไขปัญหาขยะแล้ว ยังเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกด้วย” นาง เค (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วม จำแนกได้ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม
กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน	1. รับข้อมูลข่าวสารแนวทางการจัดการขยะจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด 2. ปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังข้อคิดเห็น เปิดโอกาสให้ชาวบ้านเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน 3. มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านแฮด 4. ร่วมมือกับเทศบาลตำบลบ้านแฮดขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม 5. มีบทบาทในการตัดสินใจจัดการขยะในชุมชน โดยเทศบาลตำบลบ้านแฮดเป็นเพียงหน่วยสนับสนุนชุมชน	มีส่วนร่วมครบทั้ง 5 ระดับ ดังนี้ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) 5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower)
กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน	1. รับข้อมูลข่าวสารแนวทางการจัดการขยะจากกลุ่มผู้นำชุมชน 2. ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน 3. มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านแฮด 4. ร่วมกับผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลบ้านแฮดในการขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม	มีส่วนร่วมครบ 4 ระดับ ดังนี้ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) 4 ความร่วมมือ (To Collaborate)
ประชาชนทั่วไป	1. รับข้อมูลข่าวสารแนวทางการจัดการขยะจากกลุ่มผู้นำชุมชน 2. ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน	มีส่วนร่วมครบทั้ง 3 ระดับ ดังนี้ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2 การปรึกษาหารือ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม
	3. มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านแฮดดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการขยะ ตามแนวทางที่เทศบาลตำบลบ้านแฮดและผู้นำชุมชนกำหนด	(To Consult) 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve)
พระสงฆ์	1. รับข้อมูลข่าวสารแนวทางการจัดการขยะจากกลุ่มผู้นำชุมชน 2. ปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น มีโอกาสเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาขยะของชุมชน 3. มีบทบาทในการเสนอแนะแนวทางการทำบันทึกข้อตกลงร่วมกับเทศบาลตำบลบ้านแฮดดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการขยะ ตามแนวทางที่เทศบาลตำบลบ้านแฮดและผู้นำชุมชนกำหนด 4. ร่วมมือกับเทศบาลตำบลบ้านแฮดขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม 5. มีบทบาทในการตัดสินใจจัดการขยะในชุมชน โดยเทศบาลตำบลบ้านแฮดเป็นเพียงหน่วยสนับสนุนชุมชน	มีส่วนร่วมครบ 3 ระดับ ดังนี้ 1 การให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) 2 การปรึกษาหารือ (To Consult) 3 การเข้ามามีบทบาท (To Involve) 4 ความร่วมมือ (To Collaborate) 5 การเสริมอำนาจประชาชน (Empower)

4.3 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

“ปัจจุบันชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมสามารถต่อยอดการจัดการขยะต้นทาง จากแนวทางเดิมที่เทศบาลมอบถังไว้ให้เพื่อแยกขยะเปียก แล้วนำขยะเปียกนั้นไปฝังใต้ดินหรือรอเทศบาลมารับ เปลี่ยนเป็นจัดการขยะเปียกในบ้านด้วยการทำถังขยะเปียกลดโลกร้อน คือขุดหลุม วางถังในหลุม โดยถังมีฝาปิด แล้วนำขยะเปียกเทลงในถังนั้น ทำได้เรื่อยๆ ถังไม่เคยเต็ม สะดวกกว่าการขุดดินกลบ” นาย ข (นามแฝง)ให้ข้อมูลสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2566)

“ถังขยะที่เทศบาลนำมาแจกที่นาย ข กล่าวถึงข้างต้นนั้น คือถังขยะเปียกลดโลกร้อน ซึ่งกระทรวงมหาดไทยโดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนิน โครงการถังขยะเปียก ลดโลกร้อนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้จังหวัดส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนการจัดทำถังขยะเปียกให้ใช้ในครัวเรือน รวมถึงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง เพื่อเป็นการส่งเสริมการคัดแยกขยะครัวเรือน ลดการปนเปื้อนขยะเปียกกับของเหลือใช้อื่นๆ สร้างรายได้เพิ่มจากการคัดแยกขยะ ลดภาระค่าใช้จ่าย โดยการใช้ปุ๋ยหมักที่เกิดจากถังขยะเปียก เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตลอดจนลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

ขับเคลื่อนโครงการถังขยะเปียกลดโลกร้อน ตามแนวทางและแผนปฏิบัติการที่กำหนด โดยให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักและความร่วมมือจากพี่น้องประชาชนในการคัดแยกขยะเศษอาหารหรือขยะเปียกในครัวเรือน เพื่อช่วยลดขยะที่ต้นทาง ลดภาระทางงบประมาณของท้องถิ่นในการจัดการขยะ และยังช่วยแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก ทำให้ลูกหลานได้อยู่อาศัยในโลกใบนี้ได้อย่างยั่งยืน

ขั้นตอนการทำถังขยะเปียกลดโลกร้อนในครัวเรือน มีดังนี้

1.จัดเตรียมภาชนะหรือถังพลาสติกที่มีฝาปิด

2.นำภาชนะมาเจาะรูหรือตัดก้น

3. นำเศษอาหาร เศษผัก ผลไม้มาทิ้งในถังที่ฝังไว้ และปิดฝาให้มิดชิด

4.เติมน้ำหมักจุลินทรีย์หรือไส้เดือนในดินจะช่วยย่อยสลายเศษอาหารให้กลายเป็นปุ๋ยเร็วขึ้น

5.เมื่อทิ้งเศษอาหารจนเต็มภาชนะแล้วให้กลบด้วยดิน แล้วย้ายถังไปตามขั้นตอนเดิมที่จุดอื่น

ประโยชน์ของถังขยะเปียก

1.ทำง่าย เป็นปุ๋ยให้ต้นไม้ได้เลย ไม่ต้องดูแลอะไร ถังเต็มก็เปลี่ยนที่ไปใต้ต้นไม้เรื่อยๆ

2.นำไปขายคาร์บอนเครดิต สร้างรายได้ ให้แก่ อปท. นำมาพัฒนาชุมชน

3.ช่วยรักษ์โลก ลดการเกิดก๊าซเรือนกระจกและภาวะโลกร้อน

นาย ก ได้กล่าวทิ้งท้าย ก่อนการสัมภาษณ์ ณ ศาลาประชาคมบ้านโนนกล้วยหอม ในวันที่ 6 มีนาคม 2566 สิ้นสุดลง

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม, ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม และศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัด การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูล ศึกษาค้นคว้าได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน จำนวน 7 คน, ปราชญ์ชาวบ้าน ประชาชนต้นแบบ จำนวน 7 คน, ประชาชนทั่วไป จำนวน 10 คน และพระสงฆ์วัดศิริทรงธรรม จำนวน 1 รูป 2) การสร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจ รับรองเครื่องมือ และใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบ focus group 3) การเก็บรวมรวมข้อมูล 4)การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สภาพแวดล้อมของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม

ผลการศึกษา พบว่า ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม เริ่มก่อตั้งชุมชนเมื่อ พ.ศ.2493 มีการเลือกผู้ใหญ่บ้านครั้งแรกเมื่อ พ.ศ.2510 เริ่มมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะครั้งแรกเมื่อ ปี พ.ศ.2556 โดยความตั้งใจของผู้ใหญ่บ้านในสมัยนั้น และการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด ปัจจุบันชุมชนมีการคัดแยกขยะทุกครัวเรือน ขยะทุกชิ้นในทุกบ้านจะได้รับการคัดแยก แบ่งเป็นขยะอินทรีย์กับขยะรีไซเคิ้ล หลายครัวเรือนนำขยะอินทรีย์ฝังกลบในบริเวณบ้านตนเอง บ้านโนนกล้วยหอมเป็นชุมชนปลอดขยะ มีความเข้มแข็งด้านการจัดการขยะในชุมชน มีความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการขยะในชุมชนอย่างครบวงจร ได้รับใบประกาศการดำเนินกิจกรรมโครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste 2561 จังหวัดขอนแก่น และได้รับรางวัลรางชนะเลิศอันดับที่ 2 โครงการชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ระดับประเทศ ชุมชนขนาด M ในปี พ.ศ.2562

ตอนที่2 ผลการวิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชน บ้านโนนกล้วยหอม อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มผู้นำชุมชนและพระสงฆ์ มีระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนดไว้ทั้ง 5 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามามีบทบาท ความร่วมมือ และการเสริมอำนาจประชาชน กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน มีระดับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ ก.พ.ร.กำหนด 4 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การเข้ามามีบทบาท และความร่วมมือ กลุ่มประชาชนทั่วไป มีระดับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมที่ ก.พ.ร. กำหนดไว้ 3 ระดับ ได้แก่ การให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ และการเข้ามามีบทบาท

ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมมีการประชุมสม่ำเสมอ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ข้อที่ 1 หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์, ในการประชุมทุกครั้งผู้เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางแก้ไขปัญหา มาประชุมพร้อมกัน เลิกประชุมพร้อมกัน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 2 พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม, การจัดการขยะในชุมชนเป็นไปตามที่ เจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลบ้านแฮดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้แนวทางไว้ พร้อมทั้งกลุ่มผู้นำชุมชนทดลองปฏิบัติแล้ว และถือปฏิบัติต่อๆกันมา สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 3 ไม่บัญญัติสิ่งที่มิได้บัญญัติไว้ และข้อที่ 4 ท่านเหล่าใดเป็นใหญ่ในชุมชนให้เคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านเป็นสิ่งที่ควรรับฟัง, ในการประชุมทุกครั้ง ผู้เข้าร่วมเด็ก และสตรี มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวทางแก้ไข ที่ประชุมไม่ได้แบ่งแยก อีกทั้งเด็กและสตรีมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 5 บรรดากุลสตรี กุมารี ให้อยู่โดยมิถูกข่มเหง, การจัดการขยะภายในวัดอันเป็นสถานที่ สิ่งปลูกสร้าง ที่คนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม สักการะบูชา เป็นไปในทิศทางเดียวกับชุมชน สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 6 เคารพสักการบูชาเจดีย์ สถานที่ปลูกสร้างไว้ และพระสงฆ์มีส่วนร่วมในการจัดการขยะภายในวัดที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับชุมชน กรณีนิมนต์พระสงฆ์เข้าร่วมประชุม ก็จัดรถรับ-ส่ง อำนวยความสะดวกแก่สงฆ์ ทั้งการร่วมประชุมและการจัดการขยะภายในวัด สอดคล้องกับหลักอปริหานิยธรรม ข้อที่ 7 ให้ความอารักขาคุ้มครองป้องกัน อันชอบธรรมแก่พระสงฆ์

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมสามารถต่อยอดการจัดการขยะต้นทาง จากแนวทางเดิมที่เทศบาลมอบถังไว้ให้เพื่อแยกขยะเปียก แล้วนำขยะเปียกนั้นไปฝังใต้ดินหรือรอเทศบาลมารับ เปลี่ยนเป็นจัดการขยะเปียกในบ้านด้วยการทำ ถังขยะเปียกลดโลกร้อน คือขุดหลุม วางถังในหลุม โดยถังมีฝาปิด แล้วนำขยะเปียกเทลงในถังนั้น สะดวกกว่าการขุดดินกลบ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานการณ์ขยะและการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม หมู่ที่ 6 ประสบปัญหาขยะล้นถัง แลดูสกปรก ไม่สบายตา เกิดมลพิษทางอากาศ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนทร ปัญญะพงษ์ อัญชลี ชัยศรี ทัศไนยวรรณ ดวงมาลา วิมลศิลป์ ปรุงชัยภูมิ (2563) เรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งพบว่าสถานการณ์ขยะและการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนชาวบ้านนาฝายส่วนใหญ่มีความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน โดยเฉพาะขยะจำพวก ถุงพลาสติกหรือขวดพลาสติก แต่เนื่องจากชาวบ้านไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ชุมชนมีบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเก็บขยะสัปดาห์ละ 1 ครั้ง สิ่งที่ตามมาคือส่งผลกระทบจากปัญหาขยะให้กับชุมชน ทั้งกลิ่นเหม็น ความไม่สบายตาและสบายใจ และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม (2562) เรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เทศบาลนครศรีธรรมราช ซึ่งพบว่าชุมชนมีปัญหาขยะล้นถัง ขยะตกค้าง สัตว์คุ้ยเขี่ยกระจัดกระจาย ส่งกลิ่นเหม็น แม้จะมีการจัดเก็บทุกวันช่วงเย็น แต่ก็ยังมีขยะตกค้างหลายจุด มีการวางถังขยะแยกประเภทวางตามถนน และที่สาธารณะ แต่พบว่าไม่มีใครเอาใจใส่ดูแล มีการแยกขยะก่อนทิ้ง แต่หลายครั้งประชาชนก็เกิดความสับสน ว่าควรทิ้งขยะในถังประเภทใดเพราะขาดความรู้ในการคัดแยกขยะที่ถูกต้อง

2. การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ของคนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ภาครัฐดำเนินโครงการ โดยภาครัฐทำหน้าที่ให้ข้อมูลตามหลักวิชาการ สนับสนุนงบประมาณ มีส่วนร่วมเริ่มตั้งแต่การสะท้อนปัญหาขยะในชุมชน จนไปถึงการจัดการขยะครบวงจร นำไปสู่รางวัลการประกวดระดับประเทศ สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิพันธ์ ปริปุณโณ (2561) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งพบว่าคนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางหน่วยงานจัด และมีผู้นำชุมชน หรือคนในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ต่างให้ความร่วมมือให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในทุกๆ ด้าน เริ่มตั้งแต่ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และ คัดเลือกแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม โดยที่มีหน่วยงาน หรือ ผู้นำชุมชน มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลดีตามมา หรือจะทำเป็นแหล่งเรียนรู้ในเรื่อง การกำจัดขยะภายในชุมชนเพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านและประชาชนทั่วไปที่ สนใจอยากได้ความรู้เอากลับไปต่อยอดไปใช้ในพื้นที่ของตนเอง สามารถตอบโจทย์ในการ จัดการขยะเพราะสามารถลดปริมาณแล้วยังสร้างรายได้ สร้างประโยชน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่ที่ สิ้นสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ (2565) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา ประชาชนมีความพร้อมและต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลสำพะเนียง เพราะปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่ประชาชนส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ทั้งการจัดการขยะ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ซึ่งหากประชาชน ได้มีส่วนร่วมบริหารจัดการขยะมูลฝอยจะสามารถแก้ปัญหาขยะมูลฝอยได้อย่างยั่งยืน

3. การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมมีการประชุมสม่ำเสมอผู้นำและชาวบ้าน มาประชุมพร้อมกันเลิกประชุมพร้อมกัน การจัดการขยะในชุมชนเป็นไปตามที่

เจ้าหน้าที่จากเทศบาลตำบลบ้านแฮดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ให้แนวทางไว้ พร้อมทั้งกลุ่มผู้นำชุมชนทดลองปฏิบัติแล้ว และถือปฏิบัติต่อๆกันมา ไม่ได้เปลี่ยนแปลงแนวทางที่วางไว้เดิม ทั้งนี้เด็กและสตรี มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนวทางแก้ไข ไม่ได้ถูกแบ่งแยก การจัดการขยะภายในวัดอันเป็นสถานที่ สิ่งปลูกสร้าง ที่คนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม สักการะบูชา เป็นไปในทิศทางเดียวกับชุมชน กรณีนิมนต์พระสงฆ์เข้าร่วมประชุม ก็จัดรถรับ-ส่ง อำนวยความสะดวกแก่สงฆ์ ชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม นำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาปรับใช้ครบทั้ง 7 ประการ จึงนำมาซึ่งความสามัคคีความสุขของคนในชุมชน เกิดปประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวม สอดคล้องกับบทความของพระมหายุทธพิชัย สิริชโย และ ธิติวุฒิ หมั่นมี (2561) เรื่องการบริหารงานตามหลักอปหานิยธรรม ได้กล่าวไว้ว่าอปริหานิยธรรม เป็นธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะฝ่ายเดียว เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ก่อเกิดเป็นความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกันคือ เป็นหลักธรรมที่สอนให้รู้จักหลักการทำงานเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างชุมชน องค์กร หรือสถาบันให้เข้มแข็ง สามารถนำไปใช้ได้ทั้งหมู่ชนกับผู้บริหารบ้านเมือง

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เริ่มต้นด้วยความใส่ใจของผู้ใหญ่บ้านคนเก่า ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด โดยนายกเทศมนตรีคนเก่า เมื่อเปลี่ยนผู้นำท้องที่ เปลี่ยนผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม จำกัดอยู่แค่เพียงในชุมชน จำนวนหน่วยงานภายนอกที่ติดต่อเข้ามาศึกษาดูงานลดน้อยลง ผู้นำชุมชนทั้งท้องที่และท้องถิ่นควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาดูงานเพิ่มมากขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เริ่มต้นด้วยความใส่ใจของผู้ใหญ่บ้านคนเก่า ได้รับการสนับสนุนจากเทศบาลตำบลบ้านแฮด โดยนายกเทศมนตรีคนเก่า เมื่อเปลี่ยนผู้นำท้องที่ เปลี่ยนผู้บริหารท้องถิ่น ทำให้การขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการขยะ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม จำกัดอยู่แค่เพียงในชุมชน จำนวนหน่วยงานภายนอกที่ติดต่อเข้ามาศึกษาดูงานลดน้อยลง ผู้นำชุมชนทั้งท้องที่และท้องถิ่นควรมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ ให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาดูงานเพิ่มมากขึ้น

2. คนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ถือปฏิบัติตามแนวทางการจัดการขยะจนเป็นวิถีชีวิต ค้นเคยเป็นเรื่องเดิม ๆ ควรมีหน่วยงานเข้าไปกระตุ้น ส่งเสริม เช่น พาคนในชุมชนไปศึกษาดูงานต่างพื้นที่บ้าง อาจได้แนวคิดใหม่ๆมาต่อยอดสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งๆขึ้นไป

5.5 การนำไปใช้ประโยชน์

การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาวิเคราะห์ในการนำไปใช้ประกอบด้วย แนวทางการจัดการขยะอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยภาครัฐ ทั้งท้องที่ ท้องถิ่น และส่วนกลางต้องบูรณาการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตนเองอย่างเข้มแข็ง น้อมนำหลักอปริหานิยธรรม 7 มาปรับใช้ในการมีส่วนร่วม เพื่อการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน เท่าเทียม ยังความสงบเรียบร้อยในสังคม ขยายผลชุมชนต้นแบบ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

2. คนในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม คัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ถือปฏิบัติตามแนวทางการจัดการขยะจนเป็นวิถีชีวิต คุ้นเคยเป็นเรื่องเดิม ๆ ควรมีหน่วยงานเข้าไปกระตุ้น ส่งเสริม เช่น พาคนในชุมชนไปศึกษาดูงานต่างพื้นที่บ้าง อาจได้แนวคิดใหม่ๆมาต่อยอดสิ่งที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งๆขึ้นไป

5.6 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษา “การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และสัมฤทธิผลของการดำเนินงาน ในแต่ละพื้นที่

2. ควรศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลหรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น เช่น แนวโน้มในการจัดการขยะในอนาคตอย่างยั่งยืน การพัฒนาเครือข่ายการจัดการขยะ เป็นต้น

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). *วิถี Zero*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ป่าฝน เนกซ์สเตป จำกัด.

2. ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์และ/หรือสารนิพนธ์

กัญญ์ณณัฏฐ์ วชิรหัตถพงศ์. (2560). *การมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของคนในชุมชนเขตชุมชนเทศบาลเมืองบ้านบึง จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจสำหรับผู้บริหาร, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เก ประเสริฐสังข์. (2560). *การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์เพื่อสร้างรูปแบบและกลไกการจัดการขยะอย่างครบวงจรบนฐานการมีส่วนร่วมของโรงเรียนและชุมชน*. ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชัยวิชิต พลหลา. (2559). *แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ), สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พระครูสรวิชัย กิตติศักดิ์ กิตฺติวฑฺฒโน. (2560). *การปกครองสงฆ์ด้วยหลักอปริหานิยธรรมในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานิพันธ์ ปริปุณฺโณ. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของชุมชน ตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระขจรศักดิ์ กิตฺติวุฑฺโฒ. (2562). *การบริหารงานตามหลักอปริหานิยธรรมของเทศบาลนครตรัง จังหวัดตรัง.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาทัศพงษ์ ชยเมธี. (2563). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ.* วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภัทรภร ศิลปะเจริญ. (2562). *การจัดการขยะอันตรายจากชุมชน กรณีศึกษาเทศบาลนครนครปฐม.* ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน แผน ก แบบ ก 2, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศาลิมาร์ เกิดกลิ่นหอม. (2562). *แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนเทศบาลนครศรีธรรมราช*. วิทยาศาตรมหาบัณฑิต, คณะบริหารการพัฒนาสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

3. บทความในวารสาร

นฤนาท ยืนยง และ พิชชานาถ เงินดีเจริญ. (2565). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลสำพะเนียง อำเภอโนนแดง จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12*(2), 279-297.

พระมหายุทธพิชัย สิริชโย และ ธิติวุฒิ หมั่นมี. (2561). การบริหารงานตามหลักอปหานิยธรรม. *วารสารสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7*(2), 139-147.

สมเกียรติ นากระโทก. (2557). การมีส่วนร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติในร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 ประเด็นสิทธิการจัดตั้งกิจการของเอกชนที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน. *วารสารผู้ตรวจการแผ่นดิน, 8*(2), 54-83.

สุนทร ปัญญะพงษ์ อัญชลี ชัยศรี ทัศไนยวรรณ ดวงมาลา วิมลศิลป์ ปรุงชัยภูมิ. (2563). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาฝาย ตำบลนาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 5*(2), 95-108.

อนุวัฒน์ ศรีษะเกษ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงานกรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. *วารสาร MBUISC Journal, 1*(2), 67-84.

เอกสารสารสนเทศน์อิเล็กทรอนิกส์

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2566). *การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม.* สืบค้น 8 มกราคม 2566, จาก https://www.opdc.go.th/content/Mjc4Nw

เทศบาลตำบลบ้านแฮด. (2561). *คู่มือการบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตราย.* สืบค้น 14 มกราคม 2566, จาก http://www.banhaet.go.th/userfiles/news/91532581195 2018.pdf

ไทยโพสต์. (2563). ขยายผลชุมชนจัดการขยะยั่งยืน ชู 'บ้านโนนกล้วยหอม' ศูนย์เรียนรู้ต้นแบบจังหวัดขอนแก่น. สืบค้น 15 มกราคม 2566, จาก https://www.thaipost.net/main/detail/75820

ปาริชาติ เอื้ออารีย์. (2562). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.* สืบค้น 15 มกราคม 2566, จาก http://www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1582279561_6114830026.pdf

พระไตรปิฎก. พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปัญจก-ฉักกนิบาต สารันททสูตร. สืบค้น 7 มกราคม 2566, จาก https://84000.org/tipitaka/attha/v.php?B=22&A=3914&Z=3948

พระพรหมคุณาภรณ์. (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. สืบค้น 7 มกราคม 2566, จาก https://84000.org/tipitaka/dic/d_item.php?i=289

เรณุมาศ รักษาแก้ว. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชน. สืบค้น 15 มกราคม 2566, จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การมีส่วนร่วมของประชาชน

สำนักประชาสัมพันธ์เขต 2 กรมประชาสัมพันธ์. (2553). คู่มือปฏิบัติงานกระบวนการ บริหารจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน. สืบค้น 15 มกราคม 2566, จาก http://intranet.prd.go.th/knowledge/file_pdf/file_km3.pdf

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. พระครูปลัดสุรวุฒิ จนฺทธมฺโม, ผศ.ดร.

การศึกษา	ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ศน.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

2. ผศ.ดร.อาทิตย์ ผ่านพูล

การศึกษา	รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รป.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

3. ผศ.ดร.ธนกร ชูสุขเสริม

การศึกษา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคาะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/๖๐๕๔ **วันที่** ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พระครูปลัดสุรวุฒิ จนฺทธมฺโม, ดร.

ด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA ๗ OF BAN NON KLUAY HOM, BAN HAED SUB-DISTRICT, BAN HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ทราบ

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

25 ก.พ. 66

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/๖๐๕๔ **วันที่** ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร ชูสุขเสริม

ด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA ๗ OF BAN NON KLUAY HOM, BAN HAED SUB-DISTRICT, BAN HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ทราบ
ผศ.ดร. ธนกร ชูสุขเสริม
25 ก.พ. 66

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๘๕๙

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๕๔ **วันที่** ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาทิตย์ ผ่านพูล

ด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ รุ่นที่ ๓/๒๕๖๔ กำลังทำสารนิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น (PARTICIPATION IN WASTE MANAGEMENT ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF APARIHANIYADHAMMA ๗ OF BAN NON KLUAY HOM, BAN HAED SUB-DISTRICT, BAN HAED DISTRICT, KHON KAEN PROVINCE)" ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณา

(พระศรีสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

25 ก.พ. 66

ภาคผนวก ค
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
[illegible]

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๘๗

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร กำนันตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ. ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

(นายทวี ไชยชำนา)
ยินดีให้เก็บข้อมูล
6 มีนาคม 2566

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ ๐๘๘-๖๕๓๓๕๕๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
[illegible]

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๘๗

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร รองนายกเทศมนตรีตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ. ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ยินดีให้ข้อมูล
(นายวิชิต เสงี่ยม)
๖ มีนาคม 2566

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ ๐๘๘-๖๕๓๓๕๕๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
๓/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๒๔-๑๔๘๘ โทรสาร ๐-๔๓๒๔-๑๕๐๒
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๘๗

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีพระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ. ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ยินดีให้เก็บข้อมูล

(นายจันทร์ศรี ฝายสุย)
6 มี.ค 66

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ ๐๘๘-๖๕๓๓๕๕๘

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
[illegible]
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น [illegible]
โทร [illegible] โทรสาร [illegible]
www.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๘๗

๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขออนุญาตลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้าน บ้านโนนกล้วยหอม จังหวัดขอนแก่น

เนื่องด้วย นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๕๐๖๓๒๐๑๙ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี พระมหาวิรุธ วิโรจโน, ผศ. ดร. เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นไปตามกระบวนการของการทำสารนิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาตใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้ ๐๘๘-๖๕๓๓๕๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

แนวทางการสัมภาษณ์
เรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตามหลักอปริหานิยธรรม 7
ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ตำบลบ้านแฮด อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์.....
วัน.....ที่.....เดือน.....ปี.....เวลา.....น.
อายุ.....ปี ระดับการศึกษา.....
ประสบการณ์เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ.....ปี.....เดือน
ผู้แทนกลุ่ม.....

ตอนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ สภาพชุมชน การมีส่วนร่วม และการจัดการขยะ

1. สถานการณ์ สภาพทั่วไป ของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมในมุมมองของท่านเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

2. สิ่งของเหลือใช้ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน และคนในครอบครัว ท่านจัดการอย่างไร สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมอย่างไร

.....
.....
.....

3. ภายในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอมมีการรวมกลุ่มกันเพื่อประชุม/ประชาคม เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนหรือไม่ อย่างไร (1)

.....
.....
.....

4. การรวมกลุ่มกันเพื่อประชุม/ประชาคม เกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชน มีคนในชุมชนเข้าร่วมประชุมมากน้อยเพียงใด เริ่มประชุมพร้อมกัน เลิกพร้อมกันหรือไม่ อย่างไร (2)

.....
.....
.....

5. แนวทางการจัดการขยะของชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม ซึ่งกลุ่มผู้นำชุมชนรุ่นแรกๆผู้ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะได้วางแนวทาง กำหนดกฎเกณฑ์ไว้ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหรือไม่ อย่างไร (3,4)

.....

.....

.....

.....

6. สตรี เด็ก ในชุมชนมีส่วนร่วมในการประชุม แสดงความคิดเห็น ในการจัดการขยะของชุมชนหรือไม่ และความคิดเห็นนั้นเป็นที่ยอมรับในชุมชนหรือไม่ (5)

.....

.....

.....

.....

7. แนวทางการจัดการขยะในชุมชนบ้านโนนกล้วยหอม มีการวางแผน ขับเคลื่อน โดยบูรณาการร่วมกับ วัดศิริทรงธรรม ซึ่งเป็นวัดในชุมชนด้วย หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

8. พระสงฆ์ได้เข้ามีส่วนร่วม ในการจัดการขยะหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

9. ในมุมมองของท่าน วัดศิริทรงธรรม และพระสงฆ์ในวัดเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

10. ท่านมีบทบาท มีส่วนร่วม ในที่ประชุม และในการจัดการขยะอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด

1. สถานการณ์ในที่ประชุม ในมุมมองของท่านเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.

ภาคผนวก จ
รูปภาพแสดงการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ วันที่ 6 มีนาคม 2566

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ วันที่ 6 มีนาคม 2566

ภาพประกอบการสัมภาษณ์ วันที่ 6 มีนาคม 2566

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล : นางสาวเพ็ญพัชรินทร์ เพ็งพอรู้
วัน-เดือน-ปี-เกิด : 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2526
ที่อยู่ปัจจุบัน : 167/1 หมู่ที่ 11 ตำบลดอนหัน อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น 40260

การศึกษา

พ.ศ. 2545 : จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายวิทย์ - คณิต โรงเรียนวังวิเศษ
อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง

พ.ศ. 2549 : ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต
โปรแกรมวิชา รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2549 - 2553 : ตำแหน่ง Sale Representative
Hutchison CAT Wireless MultiMedia Ltd.
อาคารไทยซัมมิท ทาวน์เวอร์ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2555 - 2556 : ตำแหน่ง ลูกจ้างชั่วคราว งานสถิติ แขวงทางหลวงอำนาจเจริญ

พ.ศ. 2557 - ส.ค.2558 : ตำแหน่งลูกจ้างชั่วคราว งานสถิติ แขวงทางหลวงขอนแก่น
ที่ 2 (ชุมแพ)

พ.ศ.2558 - 2559 : ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ อำเภอคอนสาร จังหวัดชัยภูมิ

พ.ศ.2560 - 2561 : ตำแหน่ง ปลัดอำเภอ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.2562 - 2563 : ตำแหน่ง เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ
ปฏิบัติหน้าที่ศูนย์อำนวยการจิตอาสาพระราชทาน จ.ขอนแก่น
สังกัดที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.2563 - ปัจจุบัน : ตำแหน่ง เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ
ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการ รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น
สังกัดที่ทำการปกครองจังหวัดขอนแก่น